

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Podpora rodin s dětmi v zemích OECD

Support for families with children in OECD countries

Barbora Šmausová

Plzeň 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora ŠMAUSOVÁ**
Osobní číslo: **K12B0375P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Podpora rodin s dětmi v zemích OECD**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

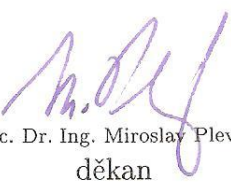
1. Zpracujte teoretická východiska sociálních dávek se zaměřením na podporu rodin s dětmi.
2. Analyzujte právní a finanční aspekty přímé a nepřímé podpory rodin s dětmi ve vybraných zemích OECD.
3. Demonstrujte vybrané sociální dávky na konkrétních příkladech.
4. Proveďte komparaci podpor rodin s dětmi ve vybraných zemích.
5. Shrňte řešenou problematiku a stanovte nejpodstatnější charakteristiky porovnávaných systémů.

Rozsah grafických prací: neuveden
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 60 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- ADEMA, Willem, Nabil ALI and Olivier THÉVENON (2014). "Changes in Family Policies and Outcomes: Is there Convergence?". OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 157, OECD Publishing. DOI: 10.1787/5jz13wllxgzt-en
- MATĚJKOVÁ, Barbora; PALONCYOVÁ, Jana. Rodinná politika ve vybraných evropských zemích s ohledem na situaci v České republice. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně pro Výzkumný ústav práce a sociálních věcí Praha, 2005. 79 s. ISBN 80-210-363-03
- MITCHELL, Eva. Finanční podpora rodin s dětmi v České republice v evropském kontextu. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2010. 107 s. ISBN 978-80-867-295-41

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Pavlína Hejduková, Ph.D.
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: 25. října 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 24. dubna 2015

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. října 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Podpora rodin s dětmi v zemích OECD“

Vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne.....

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala paní Ing. Pavlíně Hejdukové, Ph.D, vedoucí této bakalářské práce, za cenné rady a připomínky, a především za vstřícné jednání.

Obsah

Úvod.....	7
1 Rodinná politika.....	9
1.1 Rodinná politika	9
1.1.1 Rodina minulá a současná	9
1.1.2 Modely sociálního státu.....	12
2 Finanční podpora	15
2.1 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	15
2.2 Přímá podpora	15
2.2.1 Přímá podpora v České republice.....	16
2.2.2 Přímá podpora na Slovensku	22
2.2.3 Přímá podpora v Polsku.....	27
2.3 Nepřímá podpora.....	30
2.3.1 Nepřímá podpora v České republice	30
2.3.2 Nepřímá podpora na Slovensku.....	32
2.3.3 Nepřímá podpora v Polsku	33
3 Demontrace dávek na modelových rodinách	35
3.1 Manželský pár s jedním dítětem	35
3.1.1 Manželský pár s jedním dítětem v ČR.....	35
3.1.2 Manželský pár s jedním dítětem na Slovensku	38
3.1.3 Manželský pár s jedním dítětem v Polsku	39
3.2 Manželský pár se třemi dětmi	41
3.2.1 Manželský pár se třemi dětmi v České republice	41
3.2.2 Manželský pár se třemi dětmi na Slovensku	44
3.2.3 Manželský pár se třemi dětmi v Polsku.....	45
3.3 Matka samoživitelka s dvojčaty	47

3.3.1	Matka samoživitelka s dvojčaty v České republice.....	47
3.3.2	Matka samoživitelka s dvojčaty na Slovensku	49
3.3.3	Matka samoživitelka s dvojčaty v Polsku	50
4	Porovnání zjištěných výsledků	51
4.1	První modelová rodina	51
4.2	Druhá modelová rodina.....	52
4.3	Třetí modelová rodina	54
5	Shrnutí řešené problematiky	56
5.1	Celkové porovnání modelových rodin	56
5.2	Klady a zápory porovnávaných systémů.....	57
	Závěr	60
	Seznam grafů	62
	Seznam tabulek	62
	Seznam použitých zkratk	63
	Seznam použité literatury	64
	Seznam internetových zdrojů.....	64

Úvod

V posledních letech je téma rodinné politiky všeobecně probíraným tématem, převážně z hlediska zlepšení situace v oblasti porodnosti, která je dlouhodobě na velmi nízké úrovni. Právě tato skutečnost byla jedním z důvodů, proč bylo za téma bakalářské práce zvoleno „Podpora rodin s dětmi v zemích OECD.“ Další příčiny, které přispěly ke zvolení právě této problematiky, vycházely hlavně z osobního zájmu o toto téma. Právě lidé ve věku okolo 20 let by měli mít ponětí o opatřeních, které jsou v dané zemi nabízeny, protože to jsou právě oni, kteří budou zřejmě v nejbližší době zakládat rodiny a tím se podílet na zlepšení aktuálních nepříznivých podmínek.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části, část teoretickou a část praktickou. Teoretickou částí se zabývají první dvě kapitoly. Právě první kapitola pojednává o situaci rodinné politiky, jak z všeobecného pohledu, tak i z pohledu zúženého pouze na Českou republiku a všechny její sousední státy. Zaměřuje se na jednotlivé aspekty tvorby rodiny z hlediska porovnání minulosti a současnosti, a také poukazuje na možnost rozdělení těchto států na základě rozdílných rodinných politik, které uplatňují, do jednotlivých typů sociálního státu. Druhá kapitola se již blíže zabývá finanční podporou rodin. Pro porovnání jsou zvoleny tyto tři státy - Česká republika, Slovensko a Polsko, a to z důvodu společné socialistické minulosti a tedy skutečnosti, že se jedná o tranzitivní ekonomiky, ve kterých stále probíhají určité transformační procesy.

Praktická část práce je obsažena v posledních třech kapitolách. Začíná konkrétními výpočty jednotlivých dávek, charakterizovaných v kapitole druhé, na třech modelových rodinách. Modelové rodiny tvoří manželský pár s jedním dítětem, poté manželský pár se třemi dětmi a na závěr matka samoživitelka vychovávající dvojčata. První dva zmíněné modely mají stejné parametry zadání, aby byl zřejmý rozdíl ve výsledcích. V další kapitole dochází ke slovnímu vysvětlení jednotlivých výsledků zjištěných předešlými výpočty. Porovnání těchto výsledků se zaměřuje na vyhodnocení výsledků modelových rodin jednotlivě. Toto porovnávání je řešeno z hlediska nejvýhodnějšího a nejvyššího celkového příjmu, kterého rodiny dosahují v březnu roku 2015.

Závěrečná kapitola popisuje to, co bylo hlavním cílem práce, tedy komparaci dávek finanční podpory ve vybraných zemích. Zaměřuje se na celkové porovnání řešených rodin z hlediska zvýhodňování vícečlenných rodin, a poté charakterizuje klady a zápory

v celkovém nastavení porovnávaných systémů přispívajících ke zlepšení nepříznivých demografických podmínek.

1 Rodinná politika

Úvodem je nutno vymezit téma práce z hlediska teoretického. Počátek první kapitoly se věnuje charakteristice rodinné politiky jako takové. Následující část této kapitoly se zaměřuje na historii a vývoj rodiny, a poté jednotlivé typy rodinné politiky.

1.1 Rodinná politika

Politika rodinná je úzce spjata s politikou sociální. V nadneseném slova smyslu by se ji dalo definovat stejně jako politiku sociální, tedy jakési ošetření státu vedoucí ke zlepšení životních podmínek ve společnosti, ale cíleně zaměřenou na podporu rodin z finančního i věcného hlediska. Zároveň by státní rodinná politika měla respektovat samostatné jednání rodin v nejlepším zájmu dětí. [4]

V hlubším kontextu se rodinná politika přímo i nepřímo podílí na samotném vzniku budoucích rodin a na fungování či zániku rodin současných. Výrazně ovlivňuje také postavení jednotlivých členů nejen v oblasti sociální, ale také ekonomické a kulturní. Vzhledem k rozdílnosti těchto oblastí v jednotlivých státech, je nutné nastavení rodinné politiky posuzovat pro každý stát samostatně. [7]

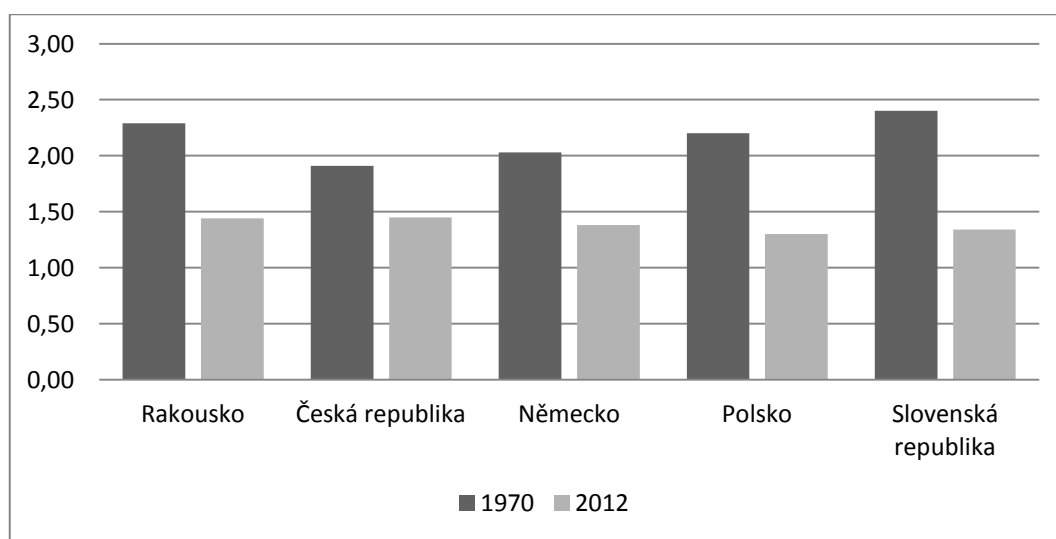
Jak již bylo zmíněno výše, rodinná politika se zabývá podporou rodin ze dvou hledisek, finančního a věcného. Podpora z hlediska finančního zahrnuje přímé finanční transfery, v teorii známé jako přímá podpora, a dále nepřímou podporu například ve formě slev na daních. Tuto problematiku blíže popisuje kapitola Finanční podpora. Z hlediska věcného je rodinná politika zaměřena na spokojený život rodin, včetně opatření okolo bezpečnosti či vzdělání. [4]

1.1.1 Rodina minulá a současná

Jak již nadpis napovídá, samotná definice pojmu rodina si během let prošla také určitým vývojem. Ovšem tu největší změnu zaznamenala v posledních pár desetiletích. Upouští se od formování tzv. tradiční rodiny, kde muž figuroval jako živitel rodiny a úkolem ženy bylo pouze pečovat o domácnost a o děti. Za příčinu lze považovat mnoho faktorů, nicméně nejvýznamnější zásluhu má globální snaha o rovnoprávnost mužů a žen. V důsledku toho se ženy více soustřeďují na vzdělání a kariéru, a zakládání rodin tím odsouvají do pozdějších let. [2]

Toto odkládání rodiny však nese zásadní změny v demografickém vývoji, kdy dochází k výraznému poklesu fertility (Graf č. 1), oproti čemuž naopak vykazují rostoucí trend mimomanželské porodnosti (Graf č. 2) a nesezdaná soužití. V souvislosti s tímto vývojem klesá také množství uzavřených sňatků (Graf č. 3), kdy mladé páry již nepocítují potřebu uzavírat manželství kvůli těhotenství partnerky a sňatek proto oddalují. [6]

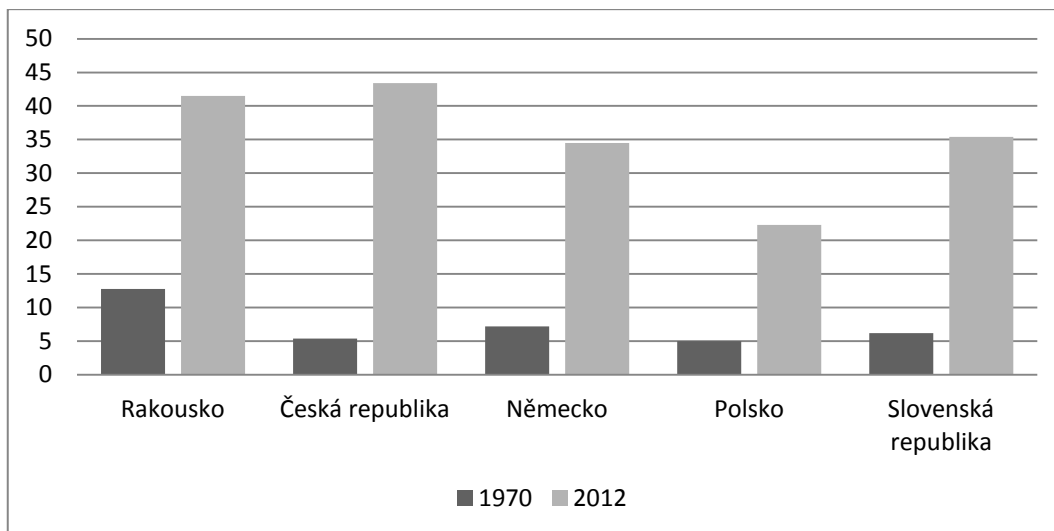
Graf č. 1: Vývoj porodnosti v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (počet dětí na ženu)

Zdroj: vlastní zpracování dle [10], 2015

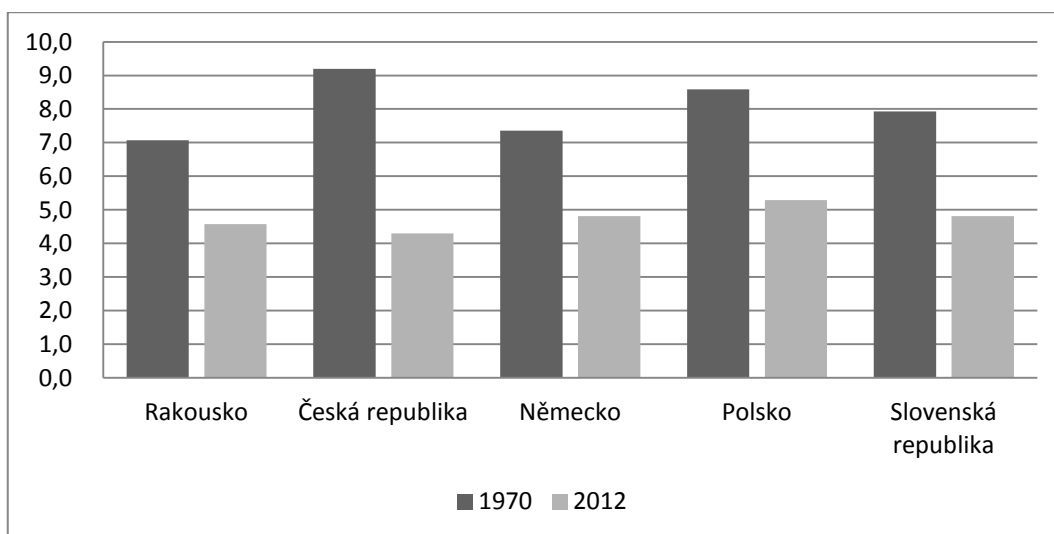
Pro účely této práce byly vybrány pouze sousední státy České republiky. Graf sleduje data z roku 1970 a porovnává je s posledními získanými údaji z roku 2012. Česká republika v roce 1970 vykazovala nejnižší míru porodnosti v porovnání s ostatními státy, nicméně v průběhu 50 let se nepříznivý průběh projevil nejen v České republice, ale také u ostatních států. [1]

Graf č. 2: Podíl živě narozených dětí v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (podíl všech živě narozených, v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle [13], 2015

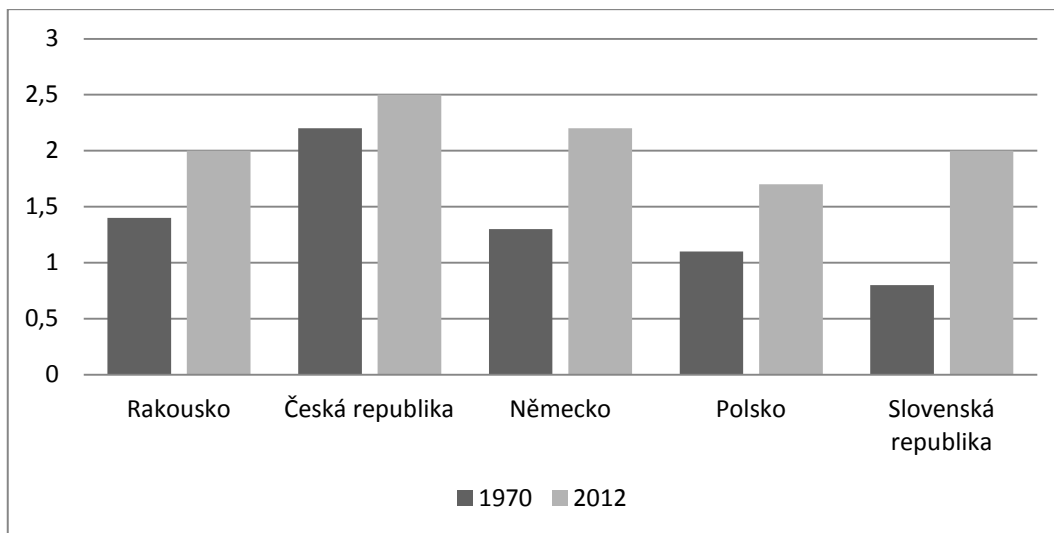
Graf č. 3: Přibližná míra sňatkovosti v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (na 1000 obyvatel)

Zdroj: vlastní zpracování dle [13], 2015

Mezi další faktory ovlivňující vývoj rodiny, mimo již zmíněné větší soustředění žen na vlastní kariéru, lze zmínit také skutečnost liberalizace potratů a rozšíření antikoncepce, v důsledku čehož dochází k nižší porodnosti. Další okolností vedoucí ke změnám ve složení rodin silně přispěla změna legislativy týkající se rozvodů, následkem toho se v druhé polovině 20. století zvýšil počet rozvodů manželů (Graf č. 4). [2]

Graf č. 4: Přibližná míra rozvodovosti v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (na 1000 obyvatel)

Zdroj: vlastní zpracování dle [13], 2015

Výše zobrazené grafy porovnávají situaci v roce 1970 s posledními získanými údaji z roku 2012. Rok 1970 některé literatury považují za přelomový v oblasti rodinné politiky, v tomto roce pomalu dochází k transformaci rodin od jednopříjmových, kdy hlavním živitelem rodiny byl muž, na rodiny dvoupříjmové. Právě od 70. let 20. století docházelo již k výše zmíněným demografickým změnám zobrazených v grafech.

1.1.2 Modely sociálního státu

Státy prosazující ve svých zákonech, aktivitách a politice ideu přebírání zodpovědnosti za sociální podmínky, v nichž lidé žijí, se nazývají státy blahobytu, sociální státy, nebo častěji užívaným termínem welfare states. Primárním cílem těchto států je poskytnout alespoň minimální úroveň pomoci při zasažení rodin nepříznivými životními situacemi.

Problematickou a často mnoha autory spekulovanou oblastí ohledně sociálního státu je vymezení jeho typologie. Nejčastěji užívanými jsou dvě základní, a to Titmussova (1979) a Esping-Andersenova (1990). Pro účely této práce bude použita druhá zmíněná. Dánský sociolog a politolog Gøsta Esping-Andersen rozlišil ve svém díle *The Three Worlds of Welfare Capitalism* (1990) tři typy sociálních států. Rozdílnost jednotlivých typů je založena na myšlence, jak značně stát napomáhá snižovat závislost občana na trhu práce bez ohrožení jeho živobytí. [7]

Těmito třemi typy sociálních států blahobytu jsou: [7]

- liberální režim (anglosaský)
- sociálně-demokratický režim (skandinávský)
- konzervativní režim (bismarckovský)

Andersenovou typologií sociálního státu se stále zaobírali další autoři, kteří tuto problematiku později rozšířili o dva specifické typy: [6]

- pro-rodinně orientovaný režim
- postsocialistický režim

V liberálním režimu se klade důraz zejména na svobodu jedince. Potřeby občanů jsou uspokojovány rodinou a trhem, teprve v případě, kdy dojde k selhání těchto dvou aspektů, dochází k zásahu státu. Podpora rodiny je představována daňovými úlevami. Mezi hlavní představitele patří USA, Velká Británie nebo Švýcarsko.

Sociálně-demokratický režim, jinak nazývaný skandinávský, se vyznačuje vysokým zdaněním štědrá sociální politikou. Rodinné dávky jsou nárokové, testované podle rodinného příjmu. Typickými státy jsou Švédsko a Norsko.

Konzervativní režim (bismarckovský) podporu tradiční rozložení rodiny, role muže, jakožto živitele, je považována za hlavní zdroj příjmů. Oproti režimu liberálnímu se vyznačuje vysokým stupněm přerozdělování zdrojů a podporuje rodiny poskytováním různých dávek a také formou odpočtů z daní. Tento model má své zastoupení v Německu, Rakousku či Lucembursku.

Pro-rodinně orientovaný režim, často označovaný za režim latinský, sdílí některé specifické znaky s modelem liberálním. Stát stejně jako v prvním modelu nezasahuje do fungování rodiny a podpora v péči o děti je velmi malá. Spoléhá se na vzájemnou výpomoc rodiny a uznává její tradiční model. Vyskytuje se ve Španělsku nebo Itálii.

Posledním modelem, je tzv. postsocialistický režim. Tento je typický pro státy jako Česká republika, Polsko, Slovensko a Maďarsko. Postsocialistický režim je poměrně nový a formuje se teprve od 90. let 20. století. Vyznačuje se vysokou mírou zapojení žen do ekonomického procesu a podpora rodin probíhá formou dávek, které jsou testované. [5], [6]

Pro účely této práce jsou v následující tabulce (Tab. č. 1) přehledně shrnuty specifické znaky těchto modelů, které jsou typické pro sousední státy České republiky, tedy model

konzervativní (Německo, Rakousko) a model postsocialistický (ČR, Slovensko, Polsko).

Tab. č. 1: Modely sociálního státu

Typ státu blahobytu	Konzervativní	Postsocialistický
Obecné rysy	profesní sdružení zajišťují základní sociální práva; vysoký stupeň přerozdělování zdrojů	vysoký stupeň přerozdělování zdrojů, postupný přechod od státního paternalismu k systému pomoci jen potřebným
Efekt na sociální strukturu	hierarchie ve společnosti, loajalita; stát podporuje zajištění minimální životní úrovně	postupná diferenciacce
Podpora rodiny	tradiční rodina je základním prvkem sociální struktury, živitel je hlavním zdrojem příjmů; méně rozvinutý systém institucí péče o děti	vysoká zaměstnanost žen, dlouhá rodičovská dovolená, rozvinutý systém péče o děti, nárok na sociální dávky testovaný, jejich výše často demotivuje k pracovnímu zapojení
Ovlivňování tender vztahů	tradiční jednokariérový model	dvoupříjmový model rodiny
Sít' státních institucí péče o děti	velmi rozvinutá	rozvinutá
Forma rodinných dávek	dávky, odpočty z daní	především dávky

Zdroj: výběr z [4], 2015

2 Finanční podpora

Hlavním tématem této práce je určení konkrétních forem podpory rodin ve vybraných státech řadících se do mezinárodní organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Právě tímto tématem se zabývá tato kapitola. Pro účely této práce jsou zvoleny státy tři, primárním je samozřejmě Česká republika, která je porovnávána s jejími sousedními státy, zejména se Slovenskem a Polskem. V první řadě s určitostí není na škodu stručně charakterizovat organizaci OECD a její cíle. Poté se tato kapitola již zaměřuje na samotné jádro tématu práce, tedy finanční podporu. Teorie vymezuje dva základní typy těchto podpor, podporu přímou a podporu nepřímou. Nicméně v každé zemi se tyto typy liší svým obsahem a charakteristikou, proto je pro každý stát tato problematika vysvětlena jednotlivě v podkapitolách této kapitoly.

2.1 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále OECD z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development) byla založena roku 1961 a do dnešní doby zahrnuje již 34 členských států. Tyto státy souhlasily s respektováním principů demokracie a tržního hospodářství. Česká republika počala svou působnost v této organizaci v roce 1995, přesněji 21. prosince.

Cílem OECD je určitým způsobem koordinovat hospodářské a sociální politiky v členských zemích, proto se zabývá převážně sběrem, sledováním a zpracováním různých dat a následně jejich vyhodnocením, z čehož posléze vznikají nejvhodnější návrhy na způsoby řešení problémů. OECD pro své členské státy v rámci koordinace vytváří určité normy, které musí země dodržovat. Vymezuje v základě tři typy těchto norem řazené dle hlediska povinnosti dodržování, jedná se o rozhodnutí, doporučení a nejméně závazné prohlášení. [27]

2.2 Přímá podpora

Jak již napovídá název, přímá podpora poskytuje přímo finanční prostředky, které zvyšují příjmy rodin, některé literatury tuto podporu nazývají také jako hotovostní dávky. Tyto dávky mohou mít dvojí charakter, pravidelné finanční dávky, kdy je finanční hotovost poskytnuta již narozenému dítěti v pravidelných intervalech a její

výše často závisí na věku, případně pořadí dítěte, nebo dávky jednorázové, jindy označované jako okamžitá pomoc, např. při narození dítěte. [6]

2.2.1 Přímá podpora v České republice

Legislativa České republiky ohledně oblastí podpory rodin s nezaopatřenými dětmi vymezuje především dva zákony, zabývající se touto problematikou. Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. První z nich se zaměřuje na systém státní sociální podpory a upravuje podmínky pro získání těchto dávek: [29]

- přídavek na dítě
- příspěvek na bydlení
- porodné
- rodičovský příspěvek
- pohřebné.

První tři zmíněné dávky jsou však poskytovány v závislosti na výši příjmu, jedná se o tzv. dávky testované, adresné. V tomto případě se testuje pouze příjem rodiny, nikoliv jejich majetková situace. Pro přiznání dávky je nutné stanovit tzv. rozhodný příjem, který se určí jako měsíční průměr příjmů rodiny v rozhodném období, což je součet měsíčních jednotlivých průměrů příjmů oprávněných a společně posuzovaných osob.

Oprávněné osoby jsou takové fyzické osoby, které mají českou státní příslušnost, a jejich trvalé bydliště se nachází na území České republiky. Za společně posuzované osoby se dle zákona o státní sociální podpoře považují nezaopatřené děti a jejich rodiče. Z definice nezaopatřeného dítěte je touto osobou dítě do ukončení povinné školní docházky a případně déle, připravuje-li se pravidelně na budoucí povolání, ovšem nejdéle do 26. roku věku. Zákon o státní sociální podpoře vymezuje více definic nezaopatřeného dítěte, nicméně pro účely této práce bude stačit tato základní. [29]

Žádosti o poskytnutí dávek státní sociální podpory přijímají a vyřizují krajské pobočky Úřadu práce České republiky, zvolené vzhledem k trvalému bydlišti oprávněné osoby. Tyto dávky také přímo vyplácí. Podmínky pro poskytnutí jednotlivých dávek upravuje v České republice Ministerstvo práce a sociálních věcí. [29]

Stanovení životního minima

Pro stanovení částek rozhodných k nároku dávky je zapotřebí se také zmínit o životním minimu. Částku životního minima určuje zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Životní minimum určuje minimální hranici příjmů fyzických osob k obstarání základních osobních potřeb, např. výživa. Částky životního minima dle tohoto zákona zobrazuje následující tabulka (Tab. č. 2). [28]

Tab. č. 2: Částka životního minima u jednotlivce a společně posuzovaných osob v České republice (platnost od roku 2012)

Posuzovaná osoba	Částka
Jednotlivec	3 410 Kč
Společně posuzované osoby	
První společně posuzovaná osoba	3 140 Kč
Druhá společně posuzovaná osoba od 15 let, která není nezaopatřeným dítětem	2 830 Kč
Nezaopatřené dítě 15-26 let	2 450 Kč
Nezaopatřené dítě 6-15 let	2 140 Kč
Nezaopatřené dítě do 6 let	1 740 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [28], 2015

Pro stanovení částky životního minima, potřebné k určení nárokovosti na dávku, se v případě společně posuzovaných osob v rodině tato částka vypočte jako suma jednotlivých částek uvedených výše v tabulce. Za jednotlivce je v tomto případě chápána osoba, která není nijak posuzována s osobami dalšími. Bližší vysvětlení na konkrétních příkladech bude uvedeno v kapitole 3. [28]

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění poskytuje z hlediska podpory rodin s dětmi čtyři dávky: [30]

- nemocenské
- peněžitou pomoc v mateřství
- ošetrovné
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nárok na všechny dávky ze systému nemocenského pojištění mají zaměstnanci, kteří jsou účastni nemocenského pojištění. U osoby samostatně výdělečně činné (dále OSVČ) má nárok pouze v případě, pokud je dobrovolně účastna systému nemocenského

pojištění, v tomto případě se však vyplácí pouze nemocenské a peněžitá pomoc v mateřství.

O všechny dávky ze systému nemocenského pojištění se stará Česká správa sociálního zabezpečení. Výplatou je již pověřená Okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ), která je hradí ze státního rozpočtu, přesněji z příjmů z pojistného. [30]

Následující text se již bude věnovat charakteristice jednotlivých vybraných typů dávek přímé finanční podpory dostupných v České republice.

2.2.1.1 Přídavek na dítě

Zákon o státní sociální podpoře vymezuje za základní a dlouhodobou dávku poskytovanou rodinám s dětmi, tzv. přídavek na dítě. Účelem této dávky je pomoci rodinám pokrýt náklady potřebné k výchově a výživě nezaopatřených dětí. Nárok na tuto dávku vzniká v případě, že rozhodný příjem rodiny nepřevyšuje 2,4násobek částky životního minima. Tento rozhodný příjem se stanovuje za kalendářní rok předcházející kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek vzniku nároku, např. od 1. října 2013 do 30. září 2014 je za rozhodné období považován rok 2012. V případě této dávky se do rozhodného příjmu započítává i rodičovský příspěvek. [17]

Výplata se uskutečňuje v každém kalendářním měsíci ve třech výších dle věku nezaopatřeného dítěte (Tab. č. 3). V případě nezletilého dítěte je tato částka vyplácena na bankovní účet osobě, která má dítě v přímém zaopatření (rodič), avšak pouze do doby dovršení zletilosti dítěte, a to do konce měsíce ve kterém tato situace nastala. V případě zletilého nezaopatřeného dítěte je posléze tato dávka vyplácena přímo jemu. [29]

Tab. č. 3: Výše přídavku na dítě za jeden kalendářní měsíc v ČR (2015)

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídavku na dítě
0-6 let	500 Kč
6-15 let	610 Kč
15-26 let	700 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [29], 2015

2.2.1.2 Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek spadá do skupiny plošných dávek, tedy dávek netestovaných na výši příjmu rodiny. Podmínkou pro získání této dávky je rodičova osobní, celodenní a řádná péče o nejmladší dítě po celý kalendářní měsíc nejdéle až do doby dovršení 4 let věku dítěte a do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč.

K určení nároku a výše rodičovského příspěvku je zapotřebí výše denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství podle zákona o nemocenském pojištění. Jestliže lze k datu narození nejmladšího dítěte v rodině alespoň jednomu z rodičů vyměřit 70 % z 30násobku denního vyměřovacího základu, a tato částka se pohybuje v rozmezí od 7600 Kč do 11 500 Kč měsíčně, může si pak rodič samostatně zvolit měsíční výši příspěvku, která však nesmí přesáhnout částku 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu. V případě možnosti vymezení tohoto denního vyměřovacího základu u obou rodičů, vychází se potom z toho, který nabývá vyšší hodnoty. Nastane-li situace, kdy lze k datu narození dítěte alespoň jednomu z rodičů vyměřit 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu, avšak tato částka nepřevyšuje hodnotu 7 600 Kč, může si rodič volit měsíční výši příspěvku až do této hraniční částky. Další možností výplaty dávek je pobírat měsíčně 7 600 Kč až do konce 9. měsíce věku dítěte, a poté od 10. měsíce do 4 let věku dítěte částku 3 800 Kč měsíčně, tato možnost je však možná jen v případě, kdy nelze k datu narození dítěte určit 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu ani u jednoho z rodičů. [29]

Nárok na tento příspěvek má pouze nejmladší dítě v rodině, což znamená, že v případě narození dalšího dítěte před vybráním celkové sumy 220 000 Kč předešlého rodičovského příspěvku, nárok na tento rodičovský příspěvek zaniká a vzniká nárok na příspěvek nový ve prospěch nového nejmladšího dítěte v rodině. Tuto skutečnost musí rodina neodkladně ohlásit na OSSZ, aby nedošlo k přeplatku na dávce. [18]

Stanovení denního vyměřovacího základu

Zákon o nemocenském pojištění definuje denní vyměřovací základ u zaměstnance jako úhrn vyměřovacích základů za rozhodné období, dělený počtem kalendářních dnů připadajících na rozhodné období, kromě dní neplaceného pracovního volna nebo dní, po které byla pobírána peněžité pomoci v mateřství. Těmto výjimkám se odborně říká vyloučené dny. Za vyměřovací základ se považuje suma hrubých příjmů zaměstnance,

ze kterých bylo placeno nemocenské pojištění. Do rozhodného období se zahrnuje období 12 kalendářních měsíců předcházejících kalendářnímu měsíci, ve kterém došlo posuzované sociální události. [30]

Tento denní vyměřovací základ zjištěný podle výše popsaného postupu se dále redukuje, pro účely výpočtu dávek nemocenského pojištění, pomocí tzv. redukčních hranic, které každoročně vyhláshuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ve formě Sdělení ve Sbírce zákonů. Výši redukčních hranic pro rok 2015 v porovnání s rokem 2014 zobrazuje následující tabulka (Tab. č. 4). [16]

Tab. č. 4: Výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu pro rok 2015 v porovnání s rokem 2014 v ČR

Redukční hranice	Částka v roce 2014	Částka v roce 2015
1. redukční hranice	865 Kč	888 Kč
2. redukční hranice	1 298 Kč	1 331 Kč
3. redukční hranice	2 595 Kč	2 662 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [16], 2015

2.2.1.3 Porodné

Dávka porodného se stejně jako příspěvek na dítě řadí do skupiny dávek testovaných na příjmu rodiny. Nicméně na rozdíl od přídavku na dítě je tato dávka pouze jednorázová, sloužící ke snížení prvotních nákladů spojených s narozením prvního a druhého dítěte.

K 1. 1. 2015 byly změněny podmínky nároku této dávky. Do roku 2015 měla nárok rodička, která porodila své první dítě nebo děti a příjem rodiny za rozhodné období nepřevyšoval částku 2,4násobku životního minima. Za rozhodné období se považuje kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém došlo k narození dítěte. V tomto případě byla rodičce vyplacena pevná suma 13 000 Kč na první živě narozené dítě a v případě vícečetného porodu tato částka činila 19 500 Kč.

Od roku 2015 došlo ke změně hranice určující nárok na dávku ze 2,4násobku životního minima na 2,7násobek životního minima. Oproti podmínkám před rokem 2015 je možnost výplaty této dávky rodičce hned dvakrát, buď při narození prvního a druhého živě narozeného dítěte nebo při převzetí prvního a druhého dítěte do 1 roku věku do trvalé péče, případně kombinací. Nárok vzniká dnem narození dítěte či dnem

převzetí do trvalé péče a jeho výše činí 13 000 Kč na první a 10 000 na druhé dítě. Rozhodné období žádnou změnou neprošlo a zůstává stejné. [15]

2.2.1.4 Peněžité pomoc v mateřství

Hlavní podmínkou pro pobírání dávky peněžité pomoci v mateřství je účast na nemocenském pojištění. Tato doba účasti musí činit minimálně 270 kalendářních dní v posledních dvou letech předcházejících dni, od kterého je dávka přiznána. Dávku peněžité pomoci v mateřství může pobírat žena, rodička, od data, které si sama určí a spadající do období 8 až 6 týdnů před očekávaným datem porodu. Neurčí-li si termín sama, zpravidla se za počátek podpůrčí doby, tedy doby, po kterou je dávka pobírána, považuje den počátku 6. týdne před očekávaným datem porodu. [30]

Do doby účasti na nemocenském pojištění se v případě peněžité pomoci v mateřství započítává také soustavná příprava na budoucí povolání zakládající účast na důchodovém pojištění. Nesplňuje-li rodička dobu účasti na nemocenském pojištění, nemá na tuto dávku nárok a pobírá pouze rodičovský příspěvek ze systému státní sociální podpory.

V případě ukončení pojištěného zaměstnání v době těhotenství, má možnost pojištěnka využít, tzv. ochranné lhůty. Tato lhůta doslova chrání možnost nároku na tuto dávku, maximálně však do 180 dní ode dne ukončení zaměstnání. Pokud doba trvání pojištění byla kratší, ochranná lhůta je pak omezena počtem kalendářních dnů, po které toto pojištění trvalo.

Podpůrčí doba, počínaje dnem nástupu na peněžitou pomoc v mateřství, trvá 28 týdnů, v případě vícečetného porodu se tato doba prodlužuje na 37 týdnů. Částka k výplatě této dávky se vyměřuje pomocí redukovaného denního vyměřovacího základu. Denní vyměřovací základ se redukuje podle redukčních hranic uvedených v následující tabulce (Tab. č. 5). Jednotlivé částky každé hranice se zaokrouhlují na dvě desetinná místa a následně se tyto částky sčítají a zaokrouhlují na celé koruny nahoru. Tímto způsobem se získá redukovaný denní vyměřovací základ, ze kterého se následně vypočte 70 % pro určení denní výše peněžité pomoci v mateřství. [14]

Tab. č. 5: Úprava denního vyměřovacího základu pro výpočet peněžité pomoci v mateřství

Redukční hranice	Výše zápočtu v %
Částka do 1. redukční hranice	100 %
Částka mezi 1. a 2. redukční hranicí	60 %
Částka mezi 2. a 3. redukční hranicí	30 %
Částka nad 3. redukční hranicí	nepřihlíží se

Zdroj: vlastní zpracování dle [14], 2015

2.2.1.5 Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Nárok na dávku vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství má těhotná žena v případě, že z důvodu těhotenství musela být převedena na jinou práci, než doposud konala a v důsledku toho se snížil její započitatelný příjem. Tento příspěvek se vyplácí za kalendářní dny ode dne převedení na jinou práci do dne nástupu na peněžitou pomoc v mateřství, nejdéle do 6. týdne před očekávaným datem porodu. Výše příspěvku je závislá na rozdílu mezi denním vyměřovacím základem ke dni převedení a průměrem započitatelných příjmů na jeden den v jednotlivých kalendářních měsících po převedení na jinou práci, přičemž denní vyměřovací základ se redukuje stejným způsobem jako u peněžité pomoci v mateřství. Průměr příjmů se naopak vypočte tím způsobem, kdy se dosažený příjem za každý jednotlivý měsíc po přeřazení vydělí počtem kalendářních dní na tento měsíc připadajících s výjimkou tzv. vyloučených dní. [25]

2.2.2 Přímá podpora na Slovensku

Druhým porovnávaným státem v oblasti podpory rodin s dětmi bude Slovensko. Ve Slovenské republice je poskytována poměrně široká škála rodinných dávek oproti České republice. Téměř každou dávku vymezuje zvláštní zákon ze Zbierky zákonů SR (dále jen Z. z.). V následujícím textu budou jednotlivé vybrané dávky opět charakterizovány, jako tomu bylo v případě České republiky. Zmínka bude o těchto:

- přídavek na dítě a příplatek k přídavku na dítě
- rodičovský příspěvek
- porodné a příspěvek při narození více dětí současně
- příspěvek na péči o dítě
- mateřské
- vyrovnávací dávka

2.2.2.1 Přídavek na dítě a příplatek k přídavku na dítě

Přídavek na dítě a příplatek k přídavku na dítě ve Slovenské republice upravuje zákon č. 600/2003 Z. z., o přídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. [36]

Přídavek na dítě

Přídavek na dítě na Slovensku se zahrnuje mezi dávky nezávisající na výši příjmů rodin, tedy na rozdíl od přídavku na dítě v ČR je tato dávka netestovaná.

Nárokovat si tuto dávku může rodič starající se o nezaopatřené dítě, nebo plnoleté nezaopatřené dítě, které však musí splňovat určité podmínky, např. není rodičem, uzavřelo manželství nebo jehož manželství bylo ukončeno. Za toto nezaopatřené dítě se považuje dítě od narození do ukončení povinné školní docházky, nejdéle do 25 let věku, pokud se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole.

Podmínkou pro přiznání přídavku na dítě je trvalý pobyt na území Slovenské republiky, případně, je-li osoba žádající o tuto dávku občanem Evropské unie.

Částky k výplatě tohoto příspěvku jsou každoročně k 1. lednu upravovány koeficientem, jenž upravuje částky životního minima. Tyto částky se zaokrouhlují na nejbližší eurocent a vyhlašuje je Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky. Pro rok 2015 činí částka přídavku na dítě 23,52 € za měsíc. [36]

Příplatek k přídavku na dítě

Specifickou dávkou doplňující přídavek na dítě je příplatek k přídavku na dítě. O tuto dávku může zažádat osoba, která pobírá dávku přídavku na dítě a zároveň pobírá starobní důchod, nevykonává žádnou výdělečnou činnost a nemůže si uplatnit daňový bonus na nezaopatřené dítě, na které pobírá přídavek na dítě.

Pro splnění nároku na tento příplatek je nutné, aby tyto podmínky splňoval rodič, který o příplatek žádá, ale také druhý rodič, případně manžel/ka rodiče dítěte, který však není rodičem tohoto dítěte. Výše příspěvku pro rok 2015 činí 11,02 € a je vyplácen společně s přídavkem na dítě za každý měsíc. Stejně jako v předešlém případě jsou i tyto částky každoročně upravovány. [19]

2.2.2.2 Rodičovský příspěvek

Zákon č. 571/2009 Z. z., o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov stanovuje podmínky pro vyplácaní dávky rodičovského příspěvku. Dávku může pobírat osoba, která se řádně stará o dítě do 3 let věku a má trvalý pobyt na území Slovenské republiky. Za tuto osobu je považován rodič dítěte, fyzická osoba, které bylo dítě svěřeno do péče na základě rozhodnutí soudu, případně manžel/ka rodiče dítěte, jestliže s nimi žije v domácnosti. [34]

Hodnota rodičovského příspěvku pro rok 2015 nabývá výše 203,20 € za měsíc při narození jednoho dítěte. V případě narození více dětí současně se částka příspěvku navyšuje o 25 % za každé další dítě, např. při narození dvojčat bude vyplacena částka 254 € měsíčně, u trojčat dokonce 304,80 € za měsíc.

Nastane-li situace, kdy je alespoň jedné oprávněné osobě vyplácena dávka mateřské (i v jiném členském státě EU) a tato částka mateřské za kalendářní měsíc převyšuje hodnotu rodičovského příspěvku, zaniká tím nárok na rodičovský příspěvek. V opačném případě, kdy částka mateřské za kalendářní měsíc nepřevyšuje částku rodičovského příspěvku, vyměří se hodnota tohoto příspěvku jako rozdíl mezi těmito částkami. [34]

2.2.2.3 Porodné a příspěvek při narození více dětí současně

Od roku 2014 vyšel v platnost Zákon č. 383/2013 Z. z., o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který upravuje podmínky pro poskytnutí příspěvku porodného a příspěvku při narození více dětí současně. [31]

Porodné

Dávka příspěvku při narození dítěte, neboli porodné, spadá do systému státních sociálních dávek, kterým stát přispívá ke snížení nákladů spojených s narozením dítěte. Pro nárok na tuto dávku je nutné, aby matka, která dítě porodila, měla trvalé bydliště na území Slovenské republiky. Porodné může být přiznáno také otci, ale pouze v případě úmrtí matky, nebo bylo-li dítě svěřeno otci na základě rozhodnutí soudu.

Výplata porodného náleží pouze jednorázově a jeho částka se určuje podle pořadí porodu rodičky. Při narození dítěte v prvním až třetím porodu, jež se dožilo alespoň 28 dní, je výše porodného 829,86 €. U dítěte narozeného ze čtvrtého či dalšího porodu

se částka porodného snižuje na 151,37 €, stejnou částku obdrží také oprávněná osoba, porodila-li dítě v prvním až třetím porodu, a toto dítě se nedožilo 28 dní. U vícečetného porodu je možnost navýšení částky porodného na každé dítě, dožitého se věku 28 dní, o 75,69 €, pokud se alespoň dvě z dětí dožili toho hraničního věku. [31]

Příspěvek při narození více dětí současně

Ve Slovenské republice mají rodiče, kterým se narodily tři a více dětí současně, nebo v průběhu dvou let opakovaně porodili dvojčata, nárok na příspěvek při narození více dětí současně, který je vyplácen každoročně pro každé jednotlivé dítě až do jejich 15 let.

Každoroční příspěvek na jedno dítě je vyplácen ve výši 110,36 €. [31]

2.2.2.4 Příspěvek na péči o dítě

Na úhradu výdajů spojených s péčí o dítě do 3 let věku, o které se nemůže starat sám rodič z důvodu navštěvování zaměstnání či studia na střední a vysoké školy, přispívá stát formou příspěvku na péči o dítě. Tento příspěvek upravuje Zákon č. 561/2008 Z. z., o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [33]

Za poskytovatele péče o dítě se považuje zařízení účelově vytvořené k výkonu péče o děti, např. jesle, mateřská škola, nebo fyzická osoba poskytující péči o dítě na základě živnostenského oprávnění. Nárok k pobírání dávky příspěvku na péči o dítě je dále podmíněn trvalým bydlištěm rodiče, který se nachází na území Slovenské republiky a stejně tak i místo výkonu poskytovatele péče o děti. Poskytnutí příspěvku není možné nárokovat, jestliže oprávněná osoba již pobírá na uvažované dítě dávku mateřského nebo rodičovský příspěvek.

Příspěvek je vyplácen za každý kalendářní měsíc ve výši závislé na prokázání výdajů spojených s péčí o dítě, maximálně v částce 230 € za kalendářní měsíc. Pokud zajišťuje péči o dítě rodič nebo prarodič, který nepobírá rodičovský příspěvek, případně rodič, který provozuje výdělečnou činnost a nezajistil péči o dítě žádným výše uvedeným způsobem, činí výše příspěvku pouze 41,10 € měsíčně. [33]

2.2.2.5 Mateřské

Dávka ze systému nemocenského pojištění, poskytována těhotným ženám a ženám starajícím se o narozené dítě, se nazývá mateřské. Právní úpravu zajišťuje Zákon

č. 461/2003 Z. z., o sociálnom poistení. Podmínky pro nárok této dávky jsou velmi obdobné jako v případě peněžité pomoci v mateřství vyplácené v České republice. [32]

Základní podmínkou je účast na nemocenském pojištění po dobu alespoň 270 dní za poslední 2 roky před porodem. Vznik nároku na tuto dávku se datuje k počátku 6. týdne před očekávaným datem porodu, případně dříve od 8. týdne nebo od data, kdy došlo k předčasnému porodu. Doba výplaty mateřského je omezena na dobu 34 týdnů. Dobu pobírání dávky je možné prodloužit v případě osamělé matky na dobu 37 týdnů a u vícečetných porodů dokonce na 43 týdnů ode dne vzniku nároku.

Ženě, které v době těhotenství zaniklo nemocenské pojištění, z důvodu ztráty zaměstnání, plyne stejně jako v případě České republiky ochranná lhůta, která trvá po dobu 8 měsíců. [32]

Výše denní částky mateřského je vyčíslena na 65 % denního vyměřovacího základu. Tento denní vyměřovací základ je definován jako podíl součtu vyměřovacích základů vynaložených na nemocenské pojištění v rozhodném období a počtu dní rozhodného období. Zároveň tento denní vyměřovací základ nesmí převyšovat denní vyměřovací základ daný 1,5násobkem všeobecného vyměřovacího základu účinného v kalendářním roce, dva roky předcházejícímu kalendářnímu roku, v němž vznikl nárok na pobírání dávky mateřského. Všeobecný vyměřovací základ ustanovuje Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR a jeho výše je dána 12násobkem průměrné měsíční mzdy v hospodářství Slovenské republiky zjištěné Statistickým úřadem k příslušnému kalendářnímu roku. Částka všeobecného vyměřovacího základu pro rok 2013 nabývá výše 9 888 €, denní vyměřovací základ vypočtený z tohoto všeobecného vyměřovacího základu poté v roce 2015 dosahuje částky 40,6357 €. Denní vyměřovací základ podléhá zaokrouhlení na 4 desetinná místa nahoru, celá suma mateřského se pak zaokrouhluje na desetieurocenta nahoru. [24]

2.2.2.6 Vyrovnávací dávka

Vyrovnávací dávka je vyplácena ženě, která v době těhotenství musela být přerazena k výkonu jiné práce, než konala doposud a z toho důvodu došlo ke snížení jejího příjmu. Podmínky k nároku na vyrovnávací dávku jsou upraveny ve stejném zákoně jako dávka mateřského. [26]

Nárok na dávku vzniká dnem přeřazení na jinou práci a trvá po celou dobu tohoto přeřazení, případně do nástupu ženy na mateřskou dovolenou, nejdéle však do 9. měsíce po porodu. Měsíční výplata této dávky je ve výši 55 % z rozdílu mezi měsíčním vyměřovacím základem, tvořeným 30,4167násobkem denního vyměřovacího základu zaokrouhleného na celé eurocenty nahoru, a vyměřovacím základem, ze kterého hradí měsíční pojistné na nemocenské pojištění po převedení na jinou práci. Celková výše dávky opět podléhá zaokrouhlení na desetieurocenty nahoru. [26]

2.2.3 Přímá podpora v Polsku

Dávky přímé podpory v Polsku jsou uzpůsobeny jiným způsobem, než který byl u předchozích dvou států. Za hlavní příspěvek zde figuruje přídavek na dítě a teprve na základě pobírání tohoto přídavku je možnost nárokovat i další doplňkové, kterými jsou:

- příspěvek při narození dítěte (porodné)
- příspěvek na péči o děti po dobu rodičovské dovolené (rodičovský příspěvek)
- příspěvek rodičů samoživitelů
- příspěvek na výchovu dítěte v početné rodině
- příspěvek na vzdělání a rehabilitaci zdravotně postiženého dítěte
- příspěvek na začátek školního roku
- příspěvek dítěti studujícímu daleko od domova.

Přídavek na dítě i jemu přidružené dávky jsou řešeny v zákoně o rodinných dávkách, v originále Ustawa z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych. [23]

Za další dávku spadající do systému přímé podpory lze zmínit peněžitou pomoc v mateřství, kterou specifikuje zákon o peněžítých dávkách ze sociálního pojištění v případě nemoci a mateřství, respektive Ustawa z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa a částečně se problematika této dávky řeší také v zákoníku práce, Ustawa z dnia 26.06.1974 r. Kodeks pracy. [20], [21]

2.2.3.1 Přídavek na dítě

Smyslem přídavku na dítě je stejně jako v předchozích zemích snížit náklady na výchovu nezaopatřeného dítěte. Pobírat tuto dávku může rodič nezaopatřeného dítěte, jeho opatrovník, a po dosažení plnoletosti i samotné nezaopatřené dítě. Přiznání

dávky je závislé na výši příjmů rodiny, kdy se porovnává výše průměrného měsíčního příjmu na jednoho člena s maximální hraniční částkou přípustnou pro uznání dávky. Tato částka v roce 2015 nabývá výše 574 zł, v případě zdravotního postižení dítěte dokonce 664 zł.

O výši samotného přídatku se rozhoduje na základě věku dítěte, do 5 let věku dítěte činí měsíční částka příspěvku 77 zł, od 5. roku do dovršení 18 let 106 zł, a od 18 let do 21 let, případně 24 let, 115 zł. Maximální věková hranice u třetí výše přídatku na dítě se odvíjí od další doplňující podmínky pro získání nároku, a to podmínka studia pro pobírání přídatku do věku 21 let. Vyšší věková hranice potom platí pro studující dítě, které se prokáže osvědčením o středním až těžkém zdravotním postižením. [23]

2.2.3.2 Porodné

Příspěvek při narození dítěte představuje jednorázovou dávkou, kterou si mohou nárokovat ženy, kterým se narodilo živé dítě. Právo na něj vzniká, pokud byla žena nejpozději od 10. týdne těhotenství účastna pravidelných kontrol u lékaře. Příspěvek je poskytnut pouze jedenkrát, a to ve výši 1 000 zł, u vícečetných porodů je příspěvek vyplacen na každé narozené živé dítě. Zažádat o vyplacení příspěvku je možné až do 1 roku věku dítěte.

S touto dávkou se pojí ještě paušální částka na porod, která mimo výše uvedené podmínky navíc závisí i na příjmu rodiny. Pokud její příjem nepřekročí hranici 1 922 zł za měsíc, mají tyto nízkopříjmové rodiny nárok na další bonus ke klasickému porodnému ve výši 1 000 zł. [23]

2.2.3.3 Rodičovský příspěvek

Nárok na příspěvek na péči o dítě po dobu rodičovské dovolené ve výši 400 zł měsíčně má matka či otec, který byl bezprostředně, alespoň 6 měsíců před rodičovskou dovolenou, v pracovním poměru. Pobírání příspěvku je možné po dobu 24 kalendářních měsíců bez dalších výjimek, v případě vícečetného porodu je podpůrná doba prodloužena na 36 měsíců. Prokáže-li rodič, že je dítě držitelem průkazu potvrzujícím střední nebo těžké zdravotní postižení, může dávku pobírat až po dobu 72 kalendářních měsíců. Jestliže je rodič po dobu rodičovské dovolené výdělečně činný nebo je mu přiznán příspěvek v mateřství, nárok na tento příspěvek mu tím zaniká. [23]

2.2.3.4 Příspěvek rodičů samoživitelů

Nastane-li situace, kdy osoba starající se o dítě je svobodným rodičem a vyplácení výživného od druhého z rodičů není možné, např. z důvodu úmrtí druhého rodiče nebo zamítnutím soudu, může pobírat příspěvek pro rodiče samoživitele. Nárok na tento příspěvek je možné uznat i studentovi, kterému oba rodiče zemřeli.

Na jedno dítě měsíční příspěvek činí 170 zł, nesmí však přesáhnout částku 340 zł měsíčně dohromady na všechny děti. U zdravotně postižených dětí je příspěvek navýšen o 80 zł na jedno dítě, celkem maximálně o 160 zł na všechny. [23]

2.2.3.5 Příspěvek na výchovu dítěte v početné rodině

V Polsku je snaha podporovat rozrůstání rodin, v důsledku čehož je poskytován i příspěvek na výchovu dítěte v početné rodině, čímž se myslí rodina se třemi a více dětmi, na které je pobírán přírůstek na dítě. Částka přírůstku na dítě se tím navyšuje o 80 zł měsíčně za každé třetí a další dítě. [23]

2.2.3.6 Příspěvek na začátek školního roku

Na začátku každého školního roku mají možnost rodiče, případně za zvláštních podmínek sami studenti, využít jednorázového příspěvku na úhradu nákladů spojených s počátkem školního roku. Poskytovaný příspěvek činí 100 zł ročně na každé z dětí. [23]

2.2.3.7 Příspěvek dítěti studujícímu daleko od domova

Studuje-li dítě mimo místo bydliště, vznikají tím rodině vedlejší náklady spojené s dopravou či ubytováním. Příspěvek na dítě studující daleko od domova se snaží tyto náklady alespoň částečně snižovat a umožňuje měsíčně, po dobu školního roku, tedy po 10 měsících, pobírat částku 50 zł na každé dítě. Při prokázání zdravotního postižení dítěte dokonce 80 zł měsíčně. [23]

2.2.3.8 Peněžité pomoci v mateřství

Nárok na peněžitou pomoc v mateřství má zpravidla žena, pojištěnka nemocenského pojištění, která v době tohoto pojištění porodila dítě. Za přípustnou dobu se považuje také rodičovská dovolená. Doba pobírání je určena na základě doby trvání mateřské dovolené ustanovené dle zákoníku práce. [20]

Mateřská dovolená začíná nejdříve 6 týdnů před očekávaným datem porodu a její délka závisí na počtu narozených dětí. V případě narození jednoho dítěte nárok trvá 20 týdnů po porodu, u dvojčat 31 týdnů, při narození trojčat až 33 týdnů, u čtyřčat 35 týdnů a u pěti a více dětí dokonce 37 týdnů. Žena si může zažádat o dodatečnou mateřskou dovolenou, která navazuje bezprostředně po mateřské dovolené, v délce 6 týdnů při narození jednoho dítěte a 8 týdnů u vícečetných porodů. Na mateřskou a dodatečnou mateřskou dovolenou lze navázat třetím typem této dovolené, která je nazývána jako rodičovská dovolená a trvá po dobu 26 týdnů. [21]

Výše měsíčního příspěvku peněžité pomoci v mateřství je poté určen procentem z vyměřovacího základu, za který se považuje průměrný čistý příjem za posledních bezprostředně předcházejících 12 kalendářních měsíců. V době čerpání mateřské a dodatečné mateřské dovolené činí příspěvek 100 % z vyměřovacího základu, za dobu rodičovské dovolené se poté vyplatí pouze 60 % z vyměřovacího základu. Jestliže je žena již na začátku mateřské dovolené rozhodnuta, že chce využít všechny tři typy, pak bude měsíční příspěvek peněžité pomoci v mateřství ve výši 80 % z vyměřovacího základu. [20]

2.3 Nepřímá podpora

Z hlediska teorie by se dalo říci, že cílem nepřímé podpory je snižovat náklady rodin, především ve formě snížení daní, a tím zajistit vyšší příjmy rodin. Zejména se do této skupiny řadí různé slevy na dani, daňové odpočty, bonusy, případně společné zdanění manželů. Na rozdíl od dávek přímé finanční podpory, které bývají prioritně vyplácené ženám, dávky nepřímé podpory více využívají muži, jakožto živitelé rodin. [6]

2.3.1 Nepřímá podpora v České republice

Problematiku nepřímé podpory v České republice řeší Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, konkrétně v § 35 a v dalších s ním souvisejících. V současné době se v České republice řeší tři slevy na dani, a to daňové zvýhodnění na vyživované dítě, sleva na dani na manžela či manželku a nejnověji sleva za umístění dítěte. [3]

2.3.1.1 Sleva na manžela, příp. manželku

Poplatníci daně z příjmů fyzických osob mají možnost využít slevy na manželku (manžela) v částce 24 840 Kč. Podmínkou je sdílení společné domácnosti a skutečnost,

že manželčin či manželův příjem za zdaňovací období nepřesahuje částku 68 000 Kč. Do vlastních příjmů manželky (manžela) se mimo jiné nezapočítávají dávky státní sociální podpory. Pokud je osoba, na kterou se sleva uplatňuje, držitel průkazu zvlášť těžkého postižení s průvodcem (ZTP/P), zvyšuje se částka 24 840 Kč na dvojnásobek. [3]

2.3.1.2 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě má poplatník daně z příjmů fyzických osob v případě, žije-li posuzované dítě, případně děti, s poplatníkem ve společné domácnosti a tato domácnost se nachází na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor.

Od roku 2015 došlo ke změnám podmínek tohoto daňového zvýhodnění, který jistě pozitivně hodnotí hlavně rodiny se dvěma a více dětmi. Do roku 2015 bylo možné uplatnit tuto slevu pouze ve výši 13 404 Kč ročně na jedno dítě. Od 1. ledna 2015 se výše daňového zvýhodnění rozčlenila do tří částek podle pořadí dítěte. První částka zůstává stejná, tedy 13 404 Kč za rok, respektive 1 117 Kč měsíčně, nicméně v případě druhého dítěte si poplatník přilepší o celých 200 Kč a bude si tedy moci odepsat až 1 317 Kč měsíčně (15 840 Kč/rok), u třetího a dalšího dítěte se částka navyšuje o dalších 100 Kč, celkově 1 417 Kč měsíčně (17 004 Kč/rok). Výhodou je, že rodiče mohou slevy libovolně kombinovat, nicméně na každé dítě může být uplatněna sleva pouze jedna.

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě lze uplatnit dvěma způsoby, slevou na dani a daňovým bonusem. Za slevu na dani se považuje až do výše daňové povinnosti za příslušné zdaňovací období, lépe řečeno do doby, kdy hodnota daňové povinnosti nabude hodnoty 0. Pokud po uplatnění slevy dosahuje výše daňové povinnosti záporných hodnot, mluví se již o daňovém bonusu, který na rozdíl od daňové povinnosti bude poplatníkovi vyplacen od státu zpět, jestliže dosahuje alespoň minimální hranice 100 Kč a maximálně do výše 60 300 Kč ročně (5 025 Kč měsíčně). [3]

2.3.1.3 Sleva za umístění dítěte

Rokem 2015 byla zavedena naprosto nová sleva na dani z příjmů fyzických osob, a to sleva za umístění dítě, anebo laicky řečeno sleva na „školovné“. S trochou fantazie lze

tuto slevu srovnávat s příspěvkem na péči o dítě ze systému přímé podpory uplatňované na Slovensku.

Za zdaňovací období si mohou poplatníci odečíst slevu v takové výši, která odpovídá výši výdajů spojených s umístěním dítěte do mateřské školky nebo jiného předškolního zařízení, avšak maximálně do výše minimální mzdy. Tuto slevu si mohou poplatníci uplatnit v daňovém priznání nebo v ročním zúčtování u zaměstnavatele již za rok 2014, a to v maximální výši dosahující částky minimální mzdy za rok 2014, respektive 8 500 Kč. Maximální hranici slevy v částce minimální mzdy platné v roce 2015, tedy 9 200 Kč, bude moci poplatník uplatnit až v daňovém priznání za rok 2015. [3], [8]

2.3.2 Nepřímá podpora na Slovensku

Stejně jako v České republice, je nepřímá podpora na Slovensku řešena v zákoně o daních z příjmů, v originále v Zákoně č. 595/2003 Z. z., o dani z příjmů. Zejména se jedná o daňový bonus na vyživované dítě a daňové zvýhodnění na manželku (manžela), které je v tomto případě specifikováno v paragrafu zabývajícím se nezdanitelnými částmi základu daně. [35]

2.3.2.1 Daňový bonus

Poplatník žijící ve společné domácnosti s nezaopatřeným dítětem má nárok na odpočet z daně ve formě daňového bonusu na vyživované dítě. Nárok vzniká v případě, že příjmy ze závislé činnosti poplatníka za zdaňovací období dosáhly alespoň 6násobku minimální mzdy, pro rok 2015 v částce 2 280 € (6 x 380 €).

Do roku 2015 se výše měsíční částky daňového bonusu měnila pololetně v závislosti na koeficientu, kterým se pololetně zvyšovala částka životního minima. Od roku 2015 nastala změna ve frekvenci tohoto navýšování a děje se tak pouze jednou ročně. Jednoduše řečeno, měsíční výše daňového bonusu k 1. lednu 2015 se upraví o koeficient, kterým se navýšila částka životního minima za předchozí zdaňovací období, jímž bylo 1. července 2014. Výše daňového bonusu v období od 1. ledna do 31. prosince 2015 činí 21,41 € měsíčně, 256,92 € ročně.

Uplatnění daňového bonusu je možné jak při měsíčních výpočtech mzdy, tak při ročním zúčtování daně z příjmů, případně při podání daňového priznání. Převyšuje-li daň

z příjmů tento daňový bonus, vzniká poplatníkovi daňová povinnost, v opačném případě poplatníkovi vzniká nárok na vrácení vzniklého rozdílu. [35], [9]

2.3.2.2 Nezdánitelná část základu daně

Zatímco daňový bonus na vyživované dítě se odečítá od samotné daně, úleva na manželku či manžela se na Slovensku nezapočítává již ani do základu daně. Výpočet této nezdanitelné části základu daně zohledňuje dvě okolnosti, a to základ daně poplatníka a posléze příjem manželky či manžela. Dále je zapotřebí znát sumu životního minima jednotlivce, které v současnosti nabývá výše 198,09 €.

V případě, kdy poplatník za zdaňovací období dosáhne základu daně nižšího nebo rovnajícího se 176,8násobku životního minima (tj. 35 022,21 €) a manželka (manžel) nemá žádný příjem, nezdanitelná část základu daně činí 19,2násobek životního minima (3 803,33 €). Má-li, za stejných podmínek, manželka (manžel) vlastní příjem, upravuje se tato částka nezdanitelné části základu daně právě o tento příjem.

Převyšuje-li základ daně poplatníka za zdaňovací období 176,8násobek životního minima a manželka (manžel) nevykazuje žádné příjmy, vypočte se nezdanitelná část základu daně jako rozdíl 63,4násobku životního minima (tj. 12 558,91 €) a jedné čtvrtiny základu daně poplatníka. Při existenci manželčina (manželova) příjmu se uvedený vztah upravuje odečtením právě tohoto příjmu. [35]

2.3.3 Nepřímá podpora v Polsku

Nepřímá podpora rodin v Polsku je řešena ve dvou podobách. První z nich umožňuje slevu na dani na nezletilé dítě. Druhou podobu nepřímé podpory mohou využít manželské páry a jedná se o společné zdanění jejich celkových příjmů. Obě tyto možnosti jsou vymezeny v Zákoně o dani z příjmů fyzických osob, v originálním znění Ustawa z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. [22]

2.3.3.1 Sleva na nezletilé dítě

Slevu na dani za nezletilé dítě (do 25 let) mohou využívat rodiče, případně zákonní zástupci dítěte za podmínky, že s nimi dítě žilo po celé zdaňovací období ve společné domácnosti. Poplatník si může, odepsat slevu ve výši 92,67 zł na jedno dítě, jestliže žije v manželském svazku a celkový příjem rodiny za zdaňovací období nepřekročil 112 000 zł, nebo je rodičem samoživitelem a jeho příjem za zdaňovací období nedosáhl

částky 56 000 zů. Pro dvě nezletilé děti v rodině je možné tuto slevu odepsat na každé z nich. Vyskytuje-li se v rodině více dětí než tři, rozlišuje se výše slevy v závislosti na počtu těchto dětí. Za první dvě zůstává výše slevy nezměněna, u třetího je však již možné odepsat z daně 166,67 zů, u čtvrtého a každého dalšího dokonce až 225 zů. Slevu na dani mohou využít oba rodiče zároveň, např. rovným dílem. [22]

2.3.3.2 Společné zdanění manželů

Společné zdanění manželů se zakládá na myšlence snížit rodinám daňovou povinnost a využívá se zejména v případě, kdy rozdíl mezi příjmem manželky a příjmem manžela je velmi výrazný. Rozhodnou-li se manželé pro toto společné zdanění, stanoví se konečná daň jako dvojnásobek daně vypočtené z poloviny jejich celkových příjmů. [22]

3 Demonstrace dávek na modelových rodinách

Druhá polovina bakalářské práce se věnuje praktickým výpočtům finanční podpory na modelových rodinách. Pro každý stát jsou vymezeny tři modelové rodiny, na nichž je ukázán způsob výpočtu vybraných dávek, na které mají nárok. Za řešené období se považuje březen 2015. Vzhledem k poměrně shodné situaci ohledně mzdového hodnocení ve vybraných státech, se příjmy rodin shodují pro všechny tři státy, jsou pouze přepočtené měnovým kurzem platným v únoru 2015. Dále je nutno uvést, že u každé modelové rodiny je splněna podmínka trvalého bydliště na území uvažovaného státu. Vymezení modelových rodin vychází z osobních zdrojů a podléhají pouze drobným úpravám, např. smyšlená jména osob, jež nemají žádnou souvislost se skutečností.

3.1 Manželský pár s jedním dítětem

První modelovou rodinou je mladý manželský pár s jedním nezaopatřeným dítětem. V tomto případě vykonává výdělečnou činnost pouze manžel, manželka není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o nezaopatřené dítě. Konkrétní informace potřebné pro výpočty jsou uvedeny dále.

3.1.1 Manželský pár s jedním dítětem v ČR

Rodinu Novákových tvoří tři členové. Manžel pan Václav Novák s manželkou Evou Novákovou a dcerou Terezou Novákovou, narozenou 1. ledna 2015. Pan Václav Novák (32 let) pracuje jako řidič autobusu a jeho průměrná hrubá měsíční mzda činí 19 500 Kč. Paní Eva Nováková (29 let) není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o dceru Terezu, ale pobírá nemocenské dávky (ve formě PPM). Před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství (6 týdnů před očekávaným datem porodu) paní Eva pracovala jako vychovatelka v mateřské škole a její hrubý měsíční příjem nabýval výše 23 000 Kč.

Pro výpočty následujících dávek je nutné vypočítat průměrnou čistou mzdu obou manželů před narozením dcery Terezy. Předpokladem je, že oba dva měli příjmy pouze ze zaměstnání, podepsali u zaměstnavatele „Prohlášení poplatníka k dani,“ nebyli jim vyplaceny žádné náhrady cestovních výdajů ani dávky nemocenského pojištění, a jiné.

Průměrná čistá měsíční mzda pana Nováka před narozením dítěte

Hrubá měsíční mzda pana Nováka:	19 500 Kč
Celkový základ daně:	$19\,500 * 1,34 = 26\,130 \doteq 26\,200$ Kč
Daň 15 % (DPFO):	$26\,200 * 0,15 = 3\,930$ Kč
Sleva na poplatníka:	$24\,840 / 12 = 2\,070$
Daň po slevách:	$3\,930 - 2\,070 = 1\,860$ Kč
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$19\,500 * 0,045 = 877,5 \doteq 878$ Kč
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$19\,500 * 0,065 = 1\,267,5 \doteq 1\,268$ Kč
Průměrná čistá mzda pana Nováka:	$19\,500 - 1\,268 - 878 - 1\,860 = \mathbf{15\,494}$ Kč

Průměrná čistá měsíční mzda paní Novákové před narozením dítěte

Hrubá měsíční mzda paní Novákové:	23 000 Kč
Celkový základ daně:	$23\,000 * 1,34 = 30\,820 \doteq 30\,900$ Kč
Daň 15% (DPFO):	$30\,900 * 0,15 = 4\,635$ Kč
Sleva na poplatníka:	2 070 Kč
Daň po slevách:	$4\,635 - 2\,070 = 2\,565$ Kč
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$23\,000 * 0,045 = 1\,035$ Kč
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$23\,000 * 0,065 = 1\,495$ Kč
Průměrná čistá mzda paní Novákové:	$23\,000 - 1\,495 - 1\,035 - 2\,565 = \mathbf{17\,905}$ Kč

Peněžité pomoci v mateřství

Podmínky nároku:	splněny
Počátek peněžité pomoci v mateřství:	6 týdnů před očekávaným datem porodu, tj. 20. listopadu 2014
Podpůrčí doba:	28 týdnů
Roční hrubá mzda paní Evy:	$23\,000 * 12 = 276\,000$ Kč
Denní vyměřovací základ:	$276\,000 / (365 - 0) = 756,16$ Kč
Redukovaný denní vyměřovací základ:	1. redukční hranice $756,16 * 1 = 756,16 \doteq 757$ Kč
70 % RDVZ:	$757 * 0,7 = 529,9 \doteq 530$ Kč
Denní výše peněžité pomoci v mateřství:	530 Kč
Výše PPM v březnu 2015:	$530 * 31 = \mathbf{16\,430}$ Kč

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku: splněny, ale může pobírat až po vybrání peněžité pomoci v mateřství

Výše RP v březnu 2015: **nepobírá**

Porodné

Podmínky nároku: rozhodný příjem za kalendářní čtvrtletí < 2,7násobek životního minima

Typ dávky: jednorázová; možnost zažádat až do jednoho roku dítěte

Životní minimum rodiny: $3\ 140 + 2\ 830 + 1\ 740 = 7\ 710$ Kč

2,7násobek životního minima: $7\ 710 * 2,7 = 20\ 817$ Kč

Rozhodné období: IV. čtvrtletí 2014

Rozhodný čistý příjem: $(15\ 494 * 3) + (17\ 905 * 2) + (530 * 42) = 104\ 552 / 3 = 34\ 850,67$ Kč

Porodné v lednu 2015: $34\ 850,67$ Kč > $20\ 817$ Kč **nemají nárok**

Přídavek na dítě

Podmínky nároku: rozhodný příjem za kalendářní rok < 2,4násobek životního minima

Životní minimum rodiny: $3\ 140 + 2\ 830 + 1\ 740 = 7\ 710$ Kč

2,4násobek životního minima: $7\ 710 * 2,4 = 18\ 504$ Kč

Rozhodné období: rok 2013

Rozhodný čistý příjem: $15\ 494 + 17\ 905 = 33\ 399$ Kč

Výše přídatku na dítě v březnu 2015: $33\ 399$ Kč > $18\ 504$ Kč **nemají nárok**

Sleva na manželku

Nezmění-li pan Novák během roku 2015 zaměstnání a jeho hrubá měsíční mzda zůstane stejná, uvažuje se, při ročním zúčtování daně z příjmů, o možnosti nároku na slevu na manželku Evu. Podmínkou je, aby příjmy manželky za zdaňovací období nepřevyšovaly částku 68 000 Kč.

Podmínky nároku: příjmy manželky < 68 000 Kč za rok

Příjmy manželky za rok 2015: $530 * (22 * 7) = 530 * 154 = 81\ 620$ Kč

Sleva na manželku: $81\ 620$ Kč > $68\ 000$ Kč

nemá nárok na uplatnění slevy

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Pan Novák může v měsíci březnu 2015 uplatnit daňové zvýhodnění na dceru Terezu ve výši **1 117 Kč** a jeho průměrná čistá měsíční mzda by poté činila, za jinak nezměněných podmínek:

$$19\,500 - 1268 - 878 - (1\,860 - 1\,117) = \\ = \mathbf{16\,611\,Kč}$$

3.1.2 Manželský pár s jedním dítětem na Slovensku

Rodinu Lukáčových tvoří tři členové. Manžel pan Dávid Lukáč s manželkou Natálií Lukáčovou a dcerou Adelou Lukáčovou, narozenou 1. ledna 2015. Pan Dávid Lukáč (32 let) pracuje jako řidič autobusu a jeho průměrná hrubá měsíční mzda činí 707 €. Paní Natália Lukáčová (29 let) není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o dceru Adelu. Před nástupem na mateřské (6 týdnů před očekávaným datem porodu) paní Natália pracovala jako vychovatelka v mateřské škole a její hrubý měsíční příjem nabýval výše 834 €.

Mateřské

Podmínky nároku:	splněny
Podpůrčí doba:	34 týdnů
1,5násobek všeobecného vyměřovacího základu:	40,6357 €
Denní vyměřovací základ:	$(834 * 12) / 365 = 27,4192$ €
Denní výše mateřského (65 % DVZ):	$27,4192 * 0,65 = 17,8225 \doteq 17,9$ €
Výše mateřského v březnu 2015:	$17,9 * 31 = \mathbf{554,9}$ €

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku: po dobu pobírání mateřského nevzniká nárok na rodičovský příspěvek, protože měsíční výše mateřského převyšuje měsíční rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek za březen: $554,9$ € > $203,20$ € **nemá nárok**

Porodné

Typ dávky: jednorázová, možnost zažádat až do jednoho roku dítěte

Výše porodného: **první dítě = 829,86 €**

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	splněny
Výše přídavku na dítě v březnu 2015:	23,52 €

Nezdanitelná část základu daně na manželku

Nezmění-li se situace v zaměstnání pana Lukáče, vzniká zde při ročním zúčtování možnost uplatnění nezdanitelné části základu daně na manželku, jestliže základ daně pana Lukáče je do výše 35 022,21 € a zároveň paní Lukáčová nemá žádné příjmy, případně její příjmy jsou nižší než 3 803,33 €. Do příjmů se v tomto případě započítává i mateřské.

Hrubá průměrná roční mzda pana Lukáče:	8 484 €
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$8\,484 * 0,04 = 339,36$ €
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$8\,484 * 0,094 = 797,496 \doteq 797,50$ €
Základ daně:	$8\,484 - 339,36 - 797,50 = 7\,347,14$ €
Nezdanitelná část základu daně (daňovník):	3 803,33
Příjem paní Lukáčové:	$554,9 * 12 = 6\,658,8$ €
Nezdanitelná část základu daně (manželka):	$6\,658,8$ € > 3 803,33 € nemá nárok
Upravený základ daně:	$7\,347,14 - 3\,803,33 = 3\,543,81$ €
Daň 19 % (DPFO):	$3\,543,81 * 0,19 = 673,32$ €

Daňový bonus na vyživované dítě

Podmínky nároku:	roční příjmy poplatníka dosáhnou alespoň 6násobku minimální mzdy $8\,484$ € > $2\,280$ €
Měsíční základ daně pana Lukáče:	612,26 €
Nezdanitelná část základu daně (daňovník):	$3\,803,33 / 12 = 316,94$ €
Upravený měsíční základ daně:	$612,26 - 316,94 = 295,32$ €
Daň 19 % (DPFO):	$295,32 * 0,19 = 56,11$ €
Daňový bonus na vyživované dítě:	$256,92 / 12 = 21,41$ €
Průměrná měsíční čistá mzda pana Lukáče:	$612,26 - 56,11 + 21,41 = 577,56$ €

3.1.3 Manželský pár s jedním dítětem v Polsku

Rodinu tvoří tři členové. Manžel pan Aleksander Nowak s manželkou Ewou Nowakowou a dcerou Roksanou Nowakównou, narozenou 1. ledna 2015.

Pan Aleksander Nowak (32 let) pracuje jako řidič autobusu a jeho průměrná hrubá měsíční mzda činí 2 950 zł. Paní Ewa Nowáková (29 let) není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o dceru Roksanu. Před nástupem na mateřskou dovolenou (6 týdnů před očekávaným datem porodu) paní Ewa pracovala jako vychovatelka v mateřské škole a její hrubý měsíční příjem nabýval výše 3 479 zł. Paní Ewa je rozhodnuta využít mateřskou dovolenou v maximální možné délce.

Pro další výpočty je i v případě této rodiny nutno znát průměrné čisté příjmy. Manželé Nowákové nevyužili možnost společného zdanění manželů. Průměrný měsíční čistý příjem pana Nowaka činí 2 121,46 zł, paní Ewa měla průměrné čisté příjmy ve výši 2 490,85 zł. [11]

Přídavek na dítě

Podmínky nároku: průměrný čistý měsíční příjem na člena rodiny < hraniční částka pro přiznání dávky

Prům. čistý měsíční příjem na člena rodiny: $2\,121,46 / 3 = 707,15$ zł

Výše přídavku na dítě v březnu 2015: $707,15$ zł > 574 zł **nemají nárok**

Jelikož rodina Nowakových nemá nárok na přídavek na dítě, nemůže pobírat ani další dávky, které jsou tímto přídavkem podmíněné.

Peněžitá pomoc v mateřství

Podmínky nároku: splněny

Podpůrčí doba: 20 týdnů + 6 týdnů + 26 týdnů

Vyměřovací základ: 2 490,85 zł

80 % vyměřovacího základu: $2\,490,85 * 0,8 = 1\,992,68$ zł

Výše PPM v březnu 2015: **1 992,68 zł**

Sleva na nezletilé dítě

Podmínky nároku: celkový příjem rodiny za zdaňovací období je < 112 000 zł

Roční hrubé příjmy rodiny: $2\,950 * 12 = 35\,400$ zł

Měsíční čisté příjmy pana Nowaka: 2 121,46

Měsíční sleva na nezletilé dítě: $1\,112 / 12 = 92,67$ zł

Měsíční čistý příjem po slevě: $2\,121,46 + 92,67 = 2\,214,13$ zł

3.2 Manželský pár se třemi dětmi

Druhou modelovou rodinu tvoří manželský pár starající se o své tři potomky. Živitelem rodiny je i v tomto případě pouze manžel, manželka není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o nejmladšího potomka. Výše příjmů v následujících rodinách se shoduje s předešlými modelovými rodinami.

3.2.1 Manželský pár se třemi dětmi v České republice

Rodina Potůčkových se skládá z pěti členů. Pan Miloslav Potůček (49 let) pracuje jako řidič autobusu a jeho průměrná hrubá měsíční mzda činí 19 500 Kč. Slevu na děti uplatňoval vždy on. Paní Miluše Potůčková (45 let) není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o syna Tomáše, narozeného 1. ledna 2015, ale pobírá nemocenské dávky (ve formě PPM). V rodině se nacházejí další dvě nezaopatřené děti, dcera Eliška Potůčková (6 let) navštěvuje mateřskou školu, dcera Kateřina Potůčková (20 let) studuje vysokou školu a bydlí na koleji. Před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství (6 týdnů před očekávaným datem porodu) pracovala paní Miluše jako vychovatelka v mateřské škole a její měsíční hrubý příjem byl 23 000 Kč.

Průměrná čistá měsíční mzda pana Potůčka před narozením syna Tomáše

Hrubá měsíční mzda pana Potůčka:	19 500 Kč
Celkový základ daně:	$19\,500 * 1,34 = 26\,130 \doteq 26\,200$ Kč
Daň 15 % (DPFO):	$26\,200 * 0,15 = 3\,930$ Kč
Sleva na poplatníka:	$24\,840 / 12 = 2\,070$ Kč
Sleva na vyživované děti (2):	$(13\,404 / 12) * 2 = 2\,234$ Kč
Daň po slevách (daňový bonus):	$3\,930 - 2\,070 - 2\,234 = - 374$ Kč
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$19\,500 * 0,045 = 877,5 \doteq 878$ Kč
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$19\,500 * 0,065 = 1\,267,5 \doteq 1\,268$ Kč
Průměrná čistá mzda pana Potůčka:	$19\,500 - 1\,268 - 878 - (- 374) = 17\,728$ Kč

Průměrná čistá měsíční mzda paní Potůčkové před narozením syna Tomáše

Hrubá měsíční mzda paní Potůčkové:	23 000 Kč
Celkový základ daně:	$23\,000 * 1,34 = 30\,820 \doteq 30\,900$ Kč
Daň 15% (DPFO):	$30\,900 * 0,15 = 4\,635$ Kč
Sleva na poplatníka:	2 070 Kč
Daň po slevách:	$4\,635 - 2\,070 = 2\,565$ Kč

Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$23\ 000 * 0,045 = 1\ 035\ \text{Kč}$
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$23\ 000 * 0,065 = 1\ 495\ \text{Kč}$
Průměrná čistá mzda paní Potůčkové:	$23\ 000 - 1\ 495 - 1\ 035 - 2\ 565 =$ $= \mathbf{17\ 905\ \text{Kč}}$

Peněžité pomoc v mateřství

Podmínky nároku:	splněny
Počátek peněžité pomoci v mateřství:	6 týdnů před očekávaným datem porodu
Podpůrčí doba:	28 týdnů
Roční hrubá mzda paní Miluše:	$23\ 000 * 12 = 276\ 000\ \text{Kč}$
Denní vyměřovací základ:	$276\ 000 / (365 - 0) = 756,16\ \text{Kč}$
Redukovaný denní vyměřovací základ:	1. redukční hranice $756,16 * 1 = 756,16 \doteq 757\ \text{Kč}$
70 % RDVZ:	$757 * 0,7 = 529,9 \doteq 530\ \text{Kč}$
Denní výše peněžité pomoci v mateřství:	530 Kč
Výše PPM v březnu 2015:	$530 * 31 = \mathbf{16\ 430\ \text{Kč}}$

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku:	nevypršela podpůrčí doba pro peněžitou pomoc v mateřství
Výše RP v březnu 2015:	nepobírá

Porodné

Podmínky nároku:	rozhodný příjem za kalendářní čtvrtletí < 2,7násobek životního minima
Typ dávky:	jednorázová; možnost zažádat až do jednoho roku dítěte
Životní minimum rodiny:	$3\ 140 + 2\ 830 + 2\ 450 + 2\ 140 + 1\ 740 = 12\ 300\ \text{Kč}$
2,7násobek životního minima:	$12\ 300 * 2,7 = 33\ 210\ \text{Kč}$
Rozhodné období:	IV. čtvrtletí 2014
Rozhodný čistý příjem:	$(17\ 728 * 3) + (17\ 905 * 2) + (530 * 42) =$ $111\ 254 / 3 = 37\ 084,67\ \text{Kč}$
Výše porodného:	$37\ 084,67\ \text{Kč} < 33\ 210\ \text{Kč}$ v pořadí 3. dítě, tzn., nemají nárok

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	rozhodný příjem za kalendářní rok < 2,4násobek životního minima
Životní minimum rodiny:	$3\,140 + 2\,830 + 2\,450 + 2\,140 + 1\,740$ $= 12\,300$ Kč
2,4násobek životního minima:	$12\,300 * 2,4 = 29\,520$ Kč
Rozhodné období:	rok 2013
Rozhodný čistý příjem:	$17\,728 + 17\,905 = 35\,633$ Kč
Výše přídatku na dítě v březnu 2015:	$35\,633$ Kč > $18\,504$ Kč nemají nárok

Sleva na manželku (při ročním zúčtování)

Podmínky nároku:	příjmy manželky < 68 000 Kč
Příjmy manželky v roce 2015:	$530 * (22 * 7) = 530 * 154 = 81\,620$ Kč
Sleva na manželku:	$81\,620$ Kč > 68 000 Kč nemají nárok na uplatnění slevy

Sleva za umístění dítěte

Na dceru Elišku je možné při ročním zúčtování uplatnit slevu na dani za umístění dítěte, tzv. školkovné, ve výši výdajů spojených s návštěvou mateřské školky, maximálně do výše minimální mzdy, která nabývá výše 9 200 Kč. Slevu je možné uplatnit maximálně do výše vypočtené daně.

Hrubá mzda pana Potůčka:	$19\,500 * 12 = 234\,000$ Kč
Celkový základ daně:	$234\,000 * 1,34 = 313\,560 \doteq 313\,600$ Kč
Daň 15 % (DPFO):	$313\,600 * 0,15 = 47\,040$ Kč
Sleva na poplatníka:	24 840 Kč
Sleva za umístění dítěte:	9 200 Kč
Daň po slevě:	$47\,040 - (24\,840 + 9\,200) = 13\,000$ Kč

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Hrubá měsíční mzda pana Potůčka:	19 500 Kč
Celkový základ daně:	$19\,500 * 1,34 = 26\,130 \doteq 26\,200$ Kč
Daň 15 % (DPFO):	$26\,200 * 0,15 = 3\,930$ Kč
Sleva na poplatníka:	$24\,840 / 12 = 2\,070$ Kč
Sleva na vyživované děti:	1. dítě = 1 117 Kč 2. dítě = 1 317 Kč

	3. dítě = 1 417 Kč
Daň po slevách (daňový bonus):	$3\,930 - 2\,070 - 1\,117 - 1\,317 - 1\,417 =$ $- 1\,991 \text{ Kč}$
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$19\,500 * 0,045 = 877,5 \doteq 878 \text{ Kč}$
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$19\,500 * 0,065 = 1\,267,5 \doteq 1\,268 \text{ Kč}$
Průměrná čistá mzda pana Potůčka:	$19\,500 - 1\,268 - 878 - (- 1\,991) =$ 19 345 Kč

3.2.2 Manželský pár se třemi dětmi na Slovensku

Rodina Banášových se skládá z pěti členů. Pan Lukas Banáš (49 let) pracuje jako řidič autobusu a jeho průměrná hrubá měsíční mzda činí 707 €. Daňový bonus na děti uplatňoval vždy on. Paní Žaneta Banášová (45 let) není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o syna Andreje, narozeného 1. ledna 2015. V rodině se nacházejí další dvě nezaopatřené děti, dcera Anna Banášová (6 let) navštěvuje mateřskou školu, dcera Katarína Banášová (20 let) studuje vysokou školu a bydlí na koleji. Před nástupem na mateřské (6 týdnů před očekávaným datem porodu) pracovala paní Žaneta jako vychovatelka v mateřské škole a její měsíční hrubý příjem byl 834 €.

Mateřské

Podmínky nároku:	splněny
Podpůrčí doba:	34 týdnů
1,5násobek VVZ:	40,6357 €
Denní vyměřovací základ:	$(834 * 12) / 365 = 27,4192 \text{ €}$
Denní výše mateřského (65 % DVZ):	$27,4192 * 0,65 = 17,8225 \doteq 17,9 \text{ €}$
Výše mateřského v březnu 2015:	$17,9 * 31 = \mathbf{554,9 \text{ €}}$

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku:	po dobu pobírání mateřského nevzniká nárok na rodičovský příspěvek, protože měsíční výše mateřského převyšuje měsíční rodičovský příspěvek
Rodičovský příspěvek za březen:	$554,9 \text{ €} > 203,20 \text{ €}$ nemá nárok

Porodné

Podmínky nároku:	možnost podat žádost až do jednoho roku věku dítěte
Typ dávky:	jednorázová
Výše porodného:	třetí dítě = 829,86 €

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	splněny
Výše přídavku na dítě v březnu 2015:	$23,52 * 3 = \mathbf{70,56 \text{ €}}$

Nezdanitelná část základu daně na manželku

Hrubá průměrná roční mzda pana Banáše:	8 484 €
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$8\,484 * 0,04 = 339,36 \text{ €}$
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$8\,484 * 0,094 = 797,496 \div 797,50 \text{ €}$
Základ daně:	$8\,484 - 339,36 - 797,50 = 7\,347,14 \text{ €}$
Nezdanitelná část základu daně (daňovník):	3 803,33
Příjem paní Banášové:	$554,9 * 12 = 6\,658,8 \text{ €}$
Nezdanitelná část základu daně (manželka):	$6\,658,8 \text{ €} > 3\,803,33 \text{ €}$ nemá nárok
Upravený základ daně:	$7\,347,14 - 3\,803,33 = 3\,543,81 \text{ €}$
Daň 19 % (DPFO):	$3\,543,81 * 0,19 = 673,32 \text{ €}$

Daňový bonus na vyživované dítě

Podmínky nároku:	roční příjmy poplatníka dosáhnou alespoň 6násobku minimální mzdy $8\,484 \text{ €} > 2\,280 \text{ €}$
Měsíční základ daně pana Banáše:	612,26 €
Nezdanitelná část základu daně (daňovník):	$3\,803,33 / 12 = 316,94 \text{ €}$
Upravený měsíční základ daně:	$612,26 - 316,94 = 295,32 \text{ €}$
Daň 19 % (DPFO):	$295,32 * 0,19 = 56,11 \text{ €}$
Daňový bonus na vyživované dítě:	$(256,92 / 12) * 3 = \mathbf{64,23 \text{ €}}$
Průměrná měsíční čistá mzda pana Banáše:	$612,26 - 56,11 + 64,23 = \mathbf{620,38 \text{ €}}$

3.2.3 Manželský pár se třemi dětmi v Polsku

Rodina Lewických se skládá z pěti členů. Pan Jacek Lewicky (49 let) pracuje jako řidič autobusu a jeho průměrná hrubá měsíční mzda činí 2 950 zł. Slevu na děti uplatňoval

vždy on. Paní Irena Lewicka (45 let) není v současné době výdělečně činná z důvodu péče o syna Dawida, narozeného 1. ledna 2015. V rodině se nacházejí další dvě nezaopatřené děti, dcera Malwina Lewicka (6 let) navštěvuje mateřskou školu, dcera Iwona Lewicka (20 let) studuje vysokou školu a bydlí na koleji. Před nástupem na peněžitou pomoc v mateřství (6 týdnů před očekávaným datem porodu) pracovala paní Irena jako vychovatelka v mateřské škole a její měsíční hrubý příjem byl 3 479 zł.

Pro další výpočty je nutno znát průměrné čisté příjmy. V tomto případě budou ve stejné výši jako u první modelové rodiny s jedním dítětem. Průměrný měsíční čistý příjem pana Lewickeho činí 2 121,46 zł, paní Malwina měla průměrné čisté příjmy ve výši 2 490,85 zł. [11]

Peněžitá pomoc v mateřství

Podmínky nároku:	splněny, chce využít maximální možnou délku (všechny tři typy)
Podpůrčí doba:	20 týdnů + 6 týdnů + 26 týdnů
Vyměřovací základ:	2 490,85 zł
80 % vyměřovacího základu:	$2\,490,85 \cdot 0,8 = 1\,992,68$ zł
Výše PPM v březnu 2015:	1 992,68 zł

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	průměrný čistý měsíční příjem na člena rodiny < hraniční částka pro přiznání dávky
Čistý prům. měsíční příjem na člena rodiny:	$2\,121,46 / 5 = 424,292$ zł
Výše přídavku:	$424,30$ zł < 574 zł
	syn Dawid = 77 zł
	dcera Malwina = 106 zł
	dcera Iwona = 115 zł
Celkem přídavek na dítě v březnu 2015:	$77 + 106 + 115 =$ 298 zł

Porodné

Podmínky nároku:	možnost podat žádost až do jednoho roku věku dítěte
Typ dávky:	jednorázová
Výše porodného:	1 000 zł

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku: po dobu pobírání peněžité pomoci v mateřství nevzniká nárok

Výše rodičovského příspěvku: **nemá nárok**

Příspěvek na výchovu dítěte v početné rodině

Podmínky nároku: pobírání přídatku na dítě; tři a více dětí

Výše příspěvku v březnu 2015: **80 zł** pro syna Dawida

Příspěvek dítěti studujícímu daleko od domova

Podmínky nároku: splněny (dcera Iwona)

Výše příspěvku v březnu 2015: **50 zł**

Sleva na nezletilé dítě

Podmínky nároku: celkový příjem rodiny za zdaňovací období je < 112 000 zł

Roční hrubé příjmy rodiny: 2 950 * 12 = 35 400 zł

Měsíční čisté příjmy pana Nowaka: 2 121,46

Měsíční sleva na nezletilé dítě: dcera Iwona = 92,67 zł

dcera Malwina = 92,67 zł

syn Dawid = 166,67 zł

Měsíční čistý příjem po slevě: 2 121,46 + 92,67 + 92,67 + 166,67 =
= 2 473,47 zł

3.3 Matka samoživitelka s dvojčaty

Poslední posuzovaná rodina se zaměřuje na matku v roli samoživitelky, které se právě narodila dvojčata, jejichž otec je neznámý.

3.3.1 Matka samoživitelka s dvojčaty v České republice

Paní Barbora Vlčková (32 let) pracovala do ledna 2015 jako praktická sestra s průměrným hrubým měsíčním příjmem 18 700 Kč a měla podepsané „Prohlášení poplatníka k dani.“ Počátkem února 2015 nastoupila na peněžitou pomoc v mateřství (6 týdnů před očekávaným datem porodu) a v březnu 2015 porodila dvojčata, syna Tobiáše a syna Aleše. V současné době není paní Barbora výdělečně činná, jedinými jejími příjmy jsou nemocenské dávky. Plánuje se starat o děti do věku tří let.

Průměrný měsíční čistý příjem před narozením dvojčat:

Hrubá mzda:	18 700 Kč
Základ daně:	$18\,700 * 1,34 = 25\,058 \doteq 25\,100$ Kč
Zdravotní pojištění (zaměstnanec):	$18\,700 * 0,045 = 841,5$ Kč
Sociální pojištění (zaměstnanec):	$18\,700 * 0,065 = 1\,215,5$ Kč
Daň 15 % (DPFO):	$25\,100 * 0,15 = 3\,765$ Kč
Sleva na poplatníka:	$24\,840 / 12 = 2\,070$ Kč
Daň po slevách:	$3\,765 - 2\,070 = 1\,695$ Kč
Čistá měsíční mzda:	$18\,700 - 841,5 - 1\,215,5 - 1\,695 =$ = 14 948 Kč

Peněžité pomoci v mateřství

Podmínky nároku:	splněny
Počátek peněžité pomoci v mateřství:	6 týdnů před očekávaným datem porodu
Podpůrčí doba:	37 týdnů
Roční hrubá mzda paní Barbory:	$18\,700 * 12 = 224\,400$ Kč
Denní vyměřovací základ:	$224\,400 / (365 - 0) = 614,80$ Kč
Redukovaný denní vyměřovací základ:	1. redukční hranice $614,80 * 1 = 614,80 \doteq 615$ Kč
70 % RDVZ:	$615 * 0,7 = 430,5 \doteq 431$ Kč
Denní výše peněžité pomoci v mateřství:	431 Kč
Výše PPM v březnu 2015:	$431 * 31 =$ 13 361 Kč

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku:	nevypršela podpůrčí doba pro peněžitou pomoc v mateřství
Výše RP v březnu 2015:	nepobírá

Porodné

Podmínky nároku:	rozhodný příjem za kalendářní čtvrtletí < 2,7násobek životního minima
Typ dávky:	jednorázová
Životní minimum rodiny:	$3\,140 + 1\,740 + 1\,740 = 6\,620$ Kč
2,7násobek životního minima:	$6\,620 * 2,7 = 17\,874$ Kč
Rozhodné období:	IV. čtvrtletí 2014

Rozhodný čistý příjem:	14 948 Kč
Výše porodného v březnu 2015:	14 948 Kč < 17 874 Kč
	13 000 Kč + 10 000 Kč = 23 000 Kč

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	rozhodný příjem za kalendářní rok < 2,4násobek životního minima
Životní minimum rodiny:	3 140 + 1 740 + 1 740 = 6 620 Kč
2,4násobek životního minima:	6 620 * 2,4 = 15 888 Kč
Rozhodné období:	rok 2013
Rozhodný čistý příjem:	14 948 Kč
Výše přídatku na dítě v březnu 2015:	14 948 Kč < 15 888 Kč
	500 + 500 = 1 000 Kč

3.3.2 Matka samoživitelka s dvojčaty na Slovensku

Paní Katarína Brasiová (32 let) pracovala do ledna 2015 jako praktická sestra s průměrným hrubým měsíčním příjmem 678 €. Počátkem února 2015 nastoupila na mateřské (6 týdnů před očekávaným datem porodu) a v březnu 2015 porodila dvojčata, syna Lukase a syna Pavola. Jiné zdanitelné příjmy paní Katarína nemá. Plánuje se starat o děti do věku tří let.

Mateřské

Podmínky nároku:	splněny
Podpůrčí doba:	43 týdnů
1,5násobek VVZ:	40,6357 €
Denní vyměřovací základ:	$(678 * 12) / 365 = 22,2905$ €
Denní výše mateřského (65 % DVZ):	$22,2905 * 0,65 = 14,4888 \doteq 14,5$ €
Výše mateřského v březnu 2015:	$14,5 * 31 = \mathbf{449,5}$ €

Rodičovský příspěvek

Podmínky nároku:	po dobu pobírání mateřského nevzniká nárok na rodičovský příspěvek, protože měsíční výše mateřského převyšuje měsíční rodičovský příspěvek
Rodičovský příspěvek za březen:	449,5 € > 254 € nemá nárok

Porodné

Typ dávky:	jednorázová
Porodné v březnu 2015:	$829,86 * 2 + 75,69 * 2 = 1\ 811,1\ €$

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	splněny
Výše přídavku na dítě v březnu 2015:	$23,52 * 2 = 47,04\ €$

3.3.3 Matka samoživitelka s dvojčaty v Polsku

Paní Katerina Wlkowa (32 let) pracovala do ledna 2015 jako praktická sestra s průměrným hrubým měsíčním příjmem 2 829 zł. Počátkem února 2015 nastoupila na peněžitou pomoc v mateřství (6 týdnů před očekávaným datem porodu) a v březnu 2015 porodila dvojčata, syna Pawla a syna Wojtka. Jiné zdanitelné příjmy paní Katerina nemá. Plánuje se starat o děti do věku tří let.

Průměrné měsíční čisté příjmy paní Kateriny jsou 2 037,44 zł. [11]

Peněžítá pomoc v mateřství

Podmínky nároku:	splněny, chce využít maximální možnou délku (všechny tři typy)
Podpůrčí doba:	31 týdnů + 8 týdnů + 26 týdnů
Vyměřovací základ:	2 037,44 zł
80 % vyměřovacího základu:	$2\ 037,44 * 0,8 = 1\ 629,86\ zł$
Výše PPM v březnu 2015:	1 629,86 zł

Přídavek na dítě

Podmínky nároku:	průměrný čistý měsíční příjem na člena rodiny < hraniční částka pro přiznání dávky
------------------	--

Čistý prům. měsíční příjem na člena rodiny: $2\ 037,44 / 3 = 679,15\ zł$

Výše přídavku: $679,15\ zł < 574\ zł$

nemá nárok

4 Porovnání zjištěných výsledků

Obsah této kapitoly se zabývá slovním vyjádřením ke zjištěným výsledkům vypočteným v kapitole předešlé. Porovnávání je provedeno na modelových rodinách jednotlivě, v závislosti na celkovém finančním příjmu za měsíc březen 2015 a částečně na efektivnosti získaných příspěvků.

4.1 První modelová rodina

První modelovou rodinu tvoří manželský pár s jedním dítětem. Výsledky zjištěné z předešlé kapitoly přehledně shrnuje následující tabulka (Tab. č. 6). Pro porovnání celkových finančních příjmů v měsíci březnu je nutné tyto výsledky přepočítat na společnou měnu, v tomto případě měnu českou. K přepočtení je použit průměrný měnový kurz platný v únoru roku 2015. Měnový kurz slovenské měny vůči koruně je 27,608 Kč/€, pro polskou měnu tento kurz činí 6,611 Kč/zł. [12]

Tab. č. 6 Výše příspěvků ve všech státech za březen 2015 pro první modelovou rodinu (přepočteno měnovým kurzem platným v únoru 2015 na Kč)

Přímá podpora	Česká republika (v Kč)	Slovensko (v €)	Výše dávky v Kč	Polsko (v zł)	Výše dávky v Kč
PPM	16 430 Kč	554,9 €	15 320 Kč	1 992,68 zł	13 173 Kč
RP	nepobírá	nemá nárok		nemá nárok	
Porodné	nemá nárok	jednorázově 829,86 €	22 911 Kč	nemá nárok	
Přídavek na dítě	nemá nárok	23,52 €	651 Kč	nemá nárok	
Nepřímá podpora					
Sleva na manželku	nemá nárok	nemá nárok		není	
Daňové zvýhodnění na dítě (sleva na dítě)	měsíčně 1 117 Kč	21,41 €	591 Kč	92,67 zł	613 Kč
Průměrná čistá mzda manžela	16 611 Kč	577,56 €	15 945 Kč	2 214,13 zł	14 638 Kč
Celkem	16 611 + 16 430 = 33 041 Kč		15 945 + 15 320 + 651 = 31 916 Kč		14 638 + 13 173 = 27 811 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle předešlých výpočtů, 2015

Jak lze z tabulky vyčíst, nejvyšší finanční příjem v březnu má rodina žijící v České republice. Nicméně ve srovnání se Slovenskem jsou celkové výsledky poměrně vyrovnané. Jediným rozdílem je možnost pobírání přídatku na dítě, což je způsobeno rozdílným nastavením v těchto zemích. V České republice přídatvek na dítě spadá do systému dávek testovaných na příjmu rodiny, na rozdíl od Slovenska, kdy je tato dávka poskytována všem rodičům bez ohledu na výši příjmu.

Pokud bychom uvažovali dávku porodného ze systému přímé podpory, přilepšila by si rodina na Slovensku o 829,86 €, a tím by v celkovém srovnání byla na nejvyšší úrovni. Bohužel tato dávka je však vyplácena pouze jednorázově, proto na ni není v celkovém výsledku brán zřetel. V České republice na tuto dávku nevzniká nárok z důvodu nesplnění podmínek pro dávku jednorázového porodného, čímž rodina přichází o značnou sumu peněz.

Výraznější rozdíl v celkových výsledcích lze zaznamenat u Polska. Tato situace má spojitost s přídatkem na dítě, který je závislý na výši příjmu rodiny a od něhož se odvíjí další případné dávky, např. porodné. Rozdíl v celkovém finančním příjmu způsobují také odvody ze mzdy, které výrazně snižují následnou čistou mzdu, ovšem tato problematika není přímo tématem této práce.

4.2 Druhá modelová rodina

Druhou modelovou rodinu tvoří manželský pár se třemi dětmi rozdílného věku. Stejně jako v předešlém případě, i zde jsou výsledky shrnuty do přehledné tabulky (Tab. č. 7) a přepočtené na jednotnou měnu.

Tab. č. 7 Výše příspěvků ve všech státech za březen 2015 pro druhou modelovou rodinu (přepočteno měnovým kurzem platným v únoru 2015 na Kč)

Přímá podpora	Česká republika (v Kč)	Slovensko (v €)	Výše dávky v Kč	Polsko (v zł)	Výše dávky v Kč
PPM	16 430 Kč	554,9 €	15 320 Kč	1 992,68 zł	13 173 Kč
RP	nemá nárok	nemá nárok		nemá nárok	
Porodné	nemá nárok	jednorázově 829,86 €	22 911 Kč	jednorázově 1 000 zł	6 611 Kč
Přídatvek na děti	nemá nárok	70,56 €	1 948 Kč	298 zł	1 970 Kč

Přímá podpora	Česká republika (v Kč)	Slovensko (v €)	Výše dávky v Kč	Polsko (v zł)	Výše dávky v Kč
Příspěvek na výchovu dítěte v početné rodině				80 zł	529 Kč
Příspěvek dítěti studujícímu daleko od domova				50 zł	331 Kč
Nepřímá podpora					
Sleva na manželku	nemá nárok	nemá nárok		není	
Daňové zvýhodnění na dítě (sleva na dítě)	měsíčně 1 117 + 1 317 + 1 417 = 3 851 Kč	64,23 €	1 773 Kč	352,01 zł	2 327 Kč
Sleva za umístění dítěte	ročně 9 200 Kč				
Průměrná čistá mzda manžela	19 345 Kč	620,38 €	17 128 Kč	2 473,47 zł	16 352 Kč
Celkem	19 345 + 16 430 = 35 775 Kč		17 128 + 1 948 + 15 320 = 34 396 Kč		16 352 + 331 + 529 + 1 970 + 13 173 = 32 355 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle předešlých výpočtů, 2015

V tomto případě je zřejmé, že nejlépe si rodina vede opět v České republice, ačkoliv celkové výsledky jsou ve všech státech poměrně srovnatelné.

Pokud by byla řešena pouze přímá finanční podpora, do vedení z hlediska nejvyššího finančního příspěvku by se dostalo Slovensko, nicméně co do počtu poskytovaných dávek je zřejmé, že Polsko si velmi zakládá na vícečetných rodinách a snaží se tímto o jejich podporu a rozšiřování.

O příspěvek porodního je možné zažádat až do jednoho roku dítěte a jeho výplata se koná v následujícím měsíci po rozhodnutí o přiznání této dávky. Podat žádost o tuto

dávku může rodina na Slovensku i v Polsku. Bohužel v České republice tato dávka náleží pouze při prvním a druhém porodu, jelikož dítě, na které by byla dávka nárokována, se narodilo až jako třetí, nemůže být proto dávka uznána.

V rámci nepřímé podpory byla řešena také možnost uplatnění slevy na dani na manželku. Tuto slevu lze využít pouze při ročním zúčtování daně z příjmů fyzických osob a podmínkou pro uplatnění je, aby příjem manželky za zdaňovací období, nepřesahoval určitou hraniční částku. Jelikož se ale do příjmů manželky započítávají také dávky ze systému nemocenského pojištění, v našem případě peněžité pomoci v mateřství pro Českou republiku a mateřské pro Slovensko, nemůže být tato sleva využita. V Polsku se pro účely zvýhodnění manželky, mající nižší příjem, zavedl systém společného zdanění manželů, ten však v těchto případech není uvažován.

4.3 Třetí modelová rodina

Poslední modelovou rodinu tvoří matka samoživitelka, které se během řešeného měsíce, tedy měsíce března, narodila dvojčata. Zjištěné výsledky jsou opět shrnuty do tabulky (Tab. č. 8) a přepočteny měnovým kurzem na českou měnu.

Tab. č. 8 Výše příspěvků ve všech státech za březen 2015 pro třetí modelovou rodinu (přepočteno měnovým kurzem platným v únoru 2015 na Kč)

Přímá podpora	Česká republika (v Kč)	Slovensko (v €)	Výše dávky v Kč	Polsko (v zł)	Výše dávky v Kč
PPM	13 361 Kč	449,5 €	12 410 Kč	1 629,86 zł	10 775 Kč
RP	nemá nárok	nemá nárok		nemá nárok	
Porodné	jednorázově 23 000 Kč	jednorázově 1 811,1 €	50 001 Kč	nemá nárok	
Přídavek na děti	1 000 Kč	47,04 €	1 299 Kč	nemá nárok	
Celkem	14 361 Kč		13 709 Kč		10 775 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle předešlých výpočtů, 2015

Z tabulky i předešlých výpočtů je zřejmé velké zvýhodnění při vícečetném porodu. Jedná se především o prodlouženou podpůrnou dobu při pobírání peněžité pomoci v mateřství, která je v případě narození dvojčat jistě vítána.

Matka z tohoto modelu by také neměla zapomenout zažádat o přiznání porodného, na které jí vzniká nárok v České republice a na Slovensku. Přišla by tak o značnou finanční sumu.

Stojí za povšimnutí, že v posledním modelu není řešena nepřímá podpora. Tato skutečnost je způsobena neexistencí zdanitelných příjmů. V tomto případě jsou příjmy se systému nemocenského pojištění a také příjmy se systému státní sociální podpory od daně osvobozeny.

5 Shrnutí řešené problematiky

Závěrečná kapitola shrnuje zjištěné výsledky bakalářské práce. V první části jsou porovnány řešené modely z hlediska zvýhodňování vícečlenných rodin oproti rodinám s pouze jedním dítětem a ve druhé části jsou uvedeny zjištěné klady a zápory jednotlivých porovnávaných systémů a případně zmiňuje návrhy ke zlepšení.

5.1 Celkové porovnání modelových rodin

Celkové porovnání modelových rodin je zde provedeno z pohledu všech nabízených možností, kterých lze v daném státě využít.

Všechny státy mají výraznou snahu zlepšit současnou situaci nízké porodnosti. Z tohoto důvodu se předpokládá rozšiřování spektra nabízených podpor. Vytváření nových příspěvků není snadné, samozřejmě vše závisí i na dalších okolnostech, např. na ekonomické situaci daného státu, kdy nelze bez ohledu na ni zavést nové podpory, které pak nebudou moci být vyplaceny. Při vytváření nových podpor je nutno také uvažovat negativní dopad na zaměstnanost v daném státě. Jinými slovy, čím více podpor a čím snadněji dosažitelné, tím méně pracujících. Dalším faktorem omezujícím vznik nových podpor je existence národnostních menšin, která také úzce souvisí s problematikou nezaměstnanosti, nicméně ohledně tohoto tématu vzniká spousta rozporuplných diskusí.

Státy, porovnávané v této práci, nabízí poměrně široké spektrum finančních podpor, i přesto jsou však znatelné rozdíly mezi zvýhodňováním pouze tříčlenných a naopak vícečlenných rodin. Nejsilnější snahu o zvýšení porodnosti, z hlediska škály nabízených podpor, vytváří Polsko, čemuž přispívá zejména existence příspěvku na výchovu dítěte v početné rodině. V případě České republiky lze také zaznamenat určité snahy o zvýšení porodnosti, za jednu z nich lze zmínit novou úpravu dávky porodného, kdy od 1. ledna 2015 je možné o tuto dávku požádat, v případě splnění dalších podmínek, i při narození druhého potomka, což dříve možné nebylo. Také nová změna v daňovém zvýhodnění na vyživované dítě, respektive v navýšení částek pro druhé a třetí dítě, značí výraznější podporu vícečlenných rodin. Oproti tomu Slovensko, co se týče podpor pro vícečlenné rodiny, nenabízí žádné specifické dávky. Avšak celkově zde nejsou příspěvky testované na výši příjmů, např. přídavek na dítě, a tím dochází k jejich lepší dosažitelnosti, než v předešlých státech.

Z celkového porovnání ohledně zvýhodňování vícečlenných rodin nelze určit pouze jeden stát s nejlepším opatřením. Jak vyplývá z předešlého textu, všechny systémy usilují o zlepšení situace ve vývoji porodnosti.

5.2 Klady a zápory porovnávaných systémů

Skutečnost výrazné podpory fertility ovšem neznamená, že všechny porovnávané systémy jsou bezchybně a dokonale nastavené. Samozřejmě existuje spousta rozdílných názorů ohledně této problematiky, proto následující text shrnuje především nejčastěji zmiňované klady a zápory v nastavení jednotlivých systémů.

První posuzovanou dávkou je dávka porodného. Již samotnou existenci této dávky je možno hodnotit kladně. Narození dítěte se pojí s vysokými náklady a finanční pomoc v této době je vítána. Nicméně přesto má i svá ale. V České republice došlo ohledně této dávky ke značným změnám, oproti minulosti je nyní možné zažádat o tuto dávku i při porodu druhého dítěte, další změna nastala v navýšení hraniční částky z 2,4násobku životního minima na 2,7násobek životního minima, čímž na tuto dávku dosáhne více rodin, a proto lze proběhnuté změny označit za kladné. V Polsku dávka porodného závisí na pobírání dávky přídatku na dítě. Pokud na tento přídavek rodině nevzniká nárok, nemůže pak zažádat ani o dávku porodného. Toto nastavení se často nesetkává s pozitivním hodnocením. V Polsku existuje také dodatečná, paušální, částka na porod, která se vyplácí navíc k částce porodného rodinám, které splní prvotní podmínku pobírání přídatku na dítě a k tomu navíc nedosáhnou na danou hranici příjmů. U této dávky tak dochází k dvojitmu hodnocení příjmů. Návrhem ke zlepšení nastavení podmínek se nabízí oddělení této dávky od podmínky pobírání přídatku na dítě, respektive nezávislost na výši příjmů, což by opět pozitivně podpořilo porodnost. Nejkladněji hodnocená dávka porodného se vyskytuje na Slovensku. Nejen, že nezávisí na výšce příjmů, ale navíc k výplatě dochází při každém porodu. Navíc při narození dvojčat, případně více, mají rodiče nárok na příspěvek při narození více dětí současně, který je vyplácen každoročně až do jejich 15 let.

Další často diskutovanou dávkou je přídavek na dítě. V České republice se opět testuje na výši příjmů rodiny, s ohledem na ekonomickou situaci státu a existenci vysokého počtu národnostních menšin lze podmínku testování příjmů pokládat za kladnou. Nicméně zvýšení hraniční částky na stejnou úroveň jako u porodného by jistě nebylo na škodu. Kladně lze hodnotit také rozlišnost výše příspěvku v závislosti na věku dítěte,

neboť s přibývajícím věkem dítěte přibývají také náklady na výchovu. Přídavek na dítě v Polsku je na první pohled velmi srovnatelný se stejným příspěvkem v České republice. Pobírání závisí na výši příjmů a vyplacená částka se rozlišuje s ohledem na věk dítěte. Nicméně v Polsku k této dávce připadají další doplňující přídavky, které se v České republice bohužel nevyskytují, např. příspěvek na výchovu dítěte v početné rodině, příspěvek rodičů samoživitelů nebo příspěvek dítěti studujícímu daleko od domova. Hlavně poslední zmíněný příspěvek se shledává s velmi kladným hodnocením, protože ubytování na koleji a doprava je v dnešní době velmi výraznou položkou v nákladech rodiny. Jediným záporem ohledně přídavku na děti v Polsku je již zmíněná nadřazenost nad ostatními dávkami, jako porodné a rodičovský příspěvek. Nejlépe hodnocené opět vychází Slovensko. Stejně jako u porodného i přídavek na dítě zde nezávisí na výši příjmů.

Od 6. týdne před očekávaným datem porodu nastupuje žena na peněžitou pomoc v mateřství, respektive mateřské. Tato dávka podléhá ve všech státech poměrně stejným podmínkám a liší se pouze v délce pobírání příspěvku. V Polsku je navíc možno na tuto dávku navázat dalšími dvěma typy mateřské dovolené a dobu pobírání příspěvku tak prodloužit až na 54 týdnů.

Rodičovský příspěvek v České republice patří do dávek netestovaných na výši příjmů rodiny. Výhoda spočívá v samostatném zvolení měsíční výše příspěvku. Nevýhoda naopak v případně nemožnosti dovybrání příspěvku pro první dítě při narození dalšího dítěte. O netestovanou dávku se jedná i v případě rodičovského příspěvku na Slovensku, avšak výše měsíčního příspěvku je pevně stanovena. Naopak v Polsku příspěvek na péči o dítě opět závisí na pobírání dávky přídavku na dítě.

S velmi kladným hodnocením se setkává sleva na dani za umístění dítěte, jiným označením školovné, které se nově zavedlo v České republice. Tato sleva má částečně vynahradit náklady, které rodina vynaloží za umístění dítěte v jeslích nebo mateřské škole.

Často využívanou formou podpory je také daňové zvýhodnění na vyživované dítě. Jak již bylo zmíněno výše, v České republice od nynějšího roku nastaly změny ve výši tohoto zvýhodnění na druhé a třetí dítě v rodině, což lze považovat za opatření státu ke zvýšení porodnosti. Další výhodou je možnost vzniku daňového bonusu. Stejně tak

lze daňového bonusu dosáhnout v případě shodné dávky na Slovensku, jediným rozdílem je pevně stanovená stejně vysoká částka na všechny děti.

Z celkového zhodnocení porovnávaných systémů je zřejmé, že klady převyšují nad zápory. Nejlépe nastavený systém poskytování finanční podpory z hlediska počtu poskytovaných dávek nabízí Polsko, poté Slovensko a nakonec Česká republika. Naopak co do výše peněžní převládá Slovensko, zejména existencí netestovaných dávek. Porovnávané státy mají společnou socialistickou minulost a v současné době stále probíhá proces demokratizace, proto se v porovnávaných systémech nalézají mnoho shodných vlastností.

Závěr

Trend nízké porodnosti v posledních letech výrazně klesl, proto je úkolem každého státu vytvářet taková opatření v rámci rodinné politiky, která nepříznivým demografickým podmínkám alespoň částečně zabrání. Pro tuto práci byla zvolena taková forma podpory, která zakládání nových rodin v dnešní době ovlivňuje zřejmě nejvýznamněji. Jedná se o podporu finanční, dělenou dále na přímou, fakticky spojenou s příjmem peněžních prostředků, a podporu nepřímou, prostřednictvím daňových opatření.

Cílem práce bylo nejen charakterizovat nabízenou škálu finanční podpory v rámci vybraných zemí, respektive České republiky, Slovenska a Polska, ale především provést komparaci vybraných nejvýznamnějších dávek, a to z hlediska celkových příjmů rodin a posléze s ohledem na obecné zásluhy státu přispívajících ke zlepšení současných demografických podmínek.

Ke splnění vytyčeného cíle bylo nutno v první řadě vymežit samotný termín „rodinná politika“. O tomto tématu pojednávala první kapitola, která se také zaměřila na definici rodiny jako instituce a na její vývoj během posledních pár desetiletí. V první kapitole byla také zmínka o typologii sociálního státu, na jejímž základě byly zvoleny státy řešené v této bakalářské práci. Dalšími důvody pro zvolení České republiky, Slovenska a Polska bylo sdílení společných hranic, stejná socialistická minulost a poměrně vyrovnaná ekonomická vyspělost. Především tyto faktory následně vedly k předpokladu srovnatelných podmínek ve finanční podpoře rodin s dětmi.

Druhá kapitola již charakterizovala jednotlivé formy finanční podpory. S ohledem na rozsah práce nebylo možné zmínit všechny nabízené možnosti, proto byly uvedeny pouze ty nejčastěji využívané a s nejvýznamnějším vlivem na zakládání nových rodin. Každá dávka byla definována na základě tří hledisek: kdo má na danou dávku nárok, jaké musí splnit podmínky a v jaké výši je dávka poskytována.

Praktická ukázka uplatnění a výpočtu jednotlivých dávek proběhla ve třetí kapitole. Výpočty byly provedeny na ukázkových rodinách, vyznačujících se stejnými příjmy v rámci všech tří států. Aby bylo možné provést závěrečné srovnání celkových příjmů rodin, řešení všech dávek probíhalo pouze v rámci jednoho měsíce, v tomto případě v měsíci březnu roku 2015. Přestože se zjištěné výsledky vztahovaly pouze k jednomu měsíci, byly v této části uvedeny i příklady výpočtu dávek jednorázových (porodné)

nebo daňových zvýhodnění, která lze uplatnit pouze při ročním zúčtování daně (sleva na manželku), jejichž řešení mělo především informativní charakter.

Zjištěné výsledky byly shrnuty a slovně popsány v kapitole čtvrté. Pro možnost porovnání celkových měsíčních příjmů rodin bylo však zapotřebí sjednotit tyto výsledky na jednotnou měnu, k čemuž byly využity průměrné měnové kurzy platné pro únor 2015, zjištěné ze statistiky České národní banky. Konečné hodnocení jednotlivých modelových rodin posléze pouze potvrdilo předpoklad poměrně srovnatelných podmínek v řešených státech vzhledem ke shodné historii a ekonomické situaci.

Závěrečná, pátá, kapitola se již zabývala pouze celkovým srovnáním řešené problematiky, což vedlo k dosažení vytyčeného cíle. Prvotní srovnání se zaměřovalo především na zvýhodňování vícečlenných rodin oproti rodinám s pouze jedním dítětem. Z tohoto testu vyšlo s nejlepším výsledkem Polsko, které nabízí nejširší škálu přímé finanční podpory, ovšem s tou nevýhodou, že všechny dávky podléhají podmínce pobírání přídatku na děti. Na pomyslnou druhou příčku se díky změnám platným od letošního roku dostala Česká republika. Celkové shrnutí řešené problematiky bylo hodnoceno v druhé části páté kapitoly a zdůrazňovalo zjištěné rozdíly v nastavení jednotlivých systémů.

Jak již bylo několikrát řečeno, probírané státy si prošly společnou minulostí, která za sebou zanechala znatelné stopy. V současné době probíhá proces demokratizace, jakési napravení historických chyb, který si však už každý stát řeší sám s ohledem na jeho možnosti, ekonomickou situaci a jiné vnější faktory. Z tohoto důvodu se začínají projevat určité rozdíly v nastavení pro-rodinných opatření.

Závěrečné shrnutí řešené problematiky však přineslo velmi překvapující výsledky. Polsko se sice vyznačuje širokým spektrem nabízených příspěvků, avšak v celkovém srovnání, zaměřeného co do nejvyšší částky finanční podpory, propadlo na poslední místo. Tento neočekávaný výsledek umocňuje fakt silného náboženského vyznání polských obyvatel, neuznávajícího potraty, čímž by se předpokládalo spíše situace opačné. Slovensko a Česká republika se svou ekonomikou příliš neliší, přesto nejvyšší částku poskytuje Slovensko, na čemž má hlavní zásluhu netestovanost rodinných příjmů, a tím nejpříznivěji reaguje na současnou demografickou situaci.

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj porodnosti v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (počet dětí na ženu).....	10
Graf č. 2: Podíl živě narozených dětí v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (podíl všech živě narozených, v %).....	11
Graf č. 3: Přibližná míra sňatkovosti v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (na 1000 obyvatel)	11
Graf č. 4: Přibližná míra rozvodovosti v letech 1970 a 2012 ve vybraných státech (na 1000 obyvatel)	12

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Modely sociálního státu	14
Tab. č. 2: Částka životního minima u jednotlivce a společně posuzovaných osob v České republice (platnost od roku 2012)	17
Tab. č. 3: Výše přídatku na dítě za jeden kalendářní měsíc v ČR (2015).....	18
Tab. č. 4: Výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu pro rok 2015 v porovnání s rokem 2014 v ČR	20
Tab. č. 5: Úprava denního vyměřovacího základu pro výpočet peněžité pomoci v mateřství.....	22
Tab. č. 6 Výše příspěvků ve všech státech za březen 2015 pro první modelovou rodinu (přepočteno měnovým kurzem platným v únoru 2015 na Kč)	51
Tab. č. 7 Výše příspěvků ve všech státech za březen 2015 pro druhou modelovou rodinu (přepočteno měnovým kurzem platným v únoru 2015 na Kč)	52
Tab. č. 8 Výše příspěvků ve všech státech za březen 2015 pro třetí modelovou rodinu (přepočteno měnovým kurzem platným v únoru 2015 na Kč)	54

Seznam použitých zkratk

€ - euro = národní měna Slovenska

č. - číslo

ČR – Česká republika

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DVZ – denní vyměřovací základ

Kč – národní měna České republiky

OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

PL - Polsko

PPM – peněžitá pomoc v mateřství

RDVZ – redukovaný denní vyměřovací základ

RP – rodičovský příspěvek

Sb. - Sbíрка

SR – Slovenská republika

VVZ – všeobecný vyměřovací základ

Z. z. – Zbierka zákonov

zł – zloty = národní měna Polska

ZTP/P - zvlášt' tělesně postižený s průvodcem

Seznam použité literatury

- [1] ADEMA, Willem, Nabil ALI and Olivier THÉVENON (2014), "Changes in Family Policies and Outcomes: Is there Convergence?", *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, No. 157, OECD Publishing, Paris. DOI: 10.1787/5jz13wllxgzt-en
- [2] KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 4., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2007, 503 s. ISBN 9788073572761.
- [3] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2015: úplná znění platná k 1. 1. 2015*. 24. vyd. Praha: Grada, 2015, 272 s. ISBN 9788024755076.
- [4] MATĚJKOVÁ, Barbora a PALONCYOVÁ, Jana. *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích: s ohledem na situaci v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 79 s. ISBN 80-210-3630-3
- [5] MITCHELL, Eva, Dana HAMPLOVÁ, Jana KLÍMOVÁ CHALOUPOKOVÁ a Magdalena KOTÝNKOVÁ. *Kdo se (po)stará?: dítě mezi rodinou, státem a trhem*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2012, 135 s. ISBN 978-80-7330-216-0.
- [6] MITCHELL, Eva. *Finanční podpora rodin s dětmi v České republice v evropském kontextu*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2010, 136 s. ISBN 978-80-7330-183-5.
- [7] POTŮČEK, Martin. *Sociální politika*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), sv. 7. ISBN 808585001x.

Seznam internetových zdrojů

- [8] Daňové novinky od roku 2015. Jak se vám líbí?. *Peníze.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dan-z-prijmu/288771-danove-novinky-od-roku-2015-jak-se-vam-libi>
- [9] Daňový bonus v roce 2015. *Podnikajte.sk* [online]. 2015 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.podnikajte.sk/dane-a-uctovnictvo/c/1887/category/dan-z-prijmov/article/danovy-bonus-2015.xhtml>
- [10] Fertility rates. *OECD* [online]. 2015 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm#indicator-chart>
- [11] Kalkulator wynagrodzeń. *Wynagrodzenia.pl* [online]. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://wynagrodzenia.pl/kalkulator.php>

- [12] Kurzy devizového trhu – měsíční průměry. *Česká národní banka* [online]. 2015 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_rok.jsp?rok=2015
- [13] Marriage and divorce statistics. *Eurostat* [online]. 2014 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Marriage_and_divorce_statistics
- [14] Peněžítá pomoc v mateřství. *Česká správa sociálního zabezpečení* [online]. 2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/penezita-pomoc-v-materstvi.htm>
- [15] Porodné. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/porodne>
- [16] Předpis č. 214/2014 Sb. Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí, kterým se vyhlašuje pro účely nemocenského pojištění výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu platných v roce 2015. *Zakonyprolidi.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-214>
- [17] Přídavek na dítě. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prid_na_dite
- [18] Rodičovský příspěvek. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2015 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_pristp
- [19] Rodina s deťmi. *Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny* [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: http://www.upsvar.sk/socialne-veci-a-rodina-2/prispevky/rodina-s-detmi.html?page_id=308598
- [20] Ustawa z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. *Gofin.pl* [online]. 2014 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,3,17,50,381,83684,20140203,art-29-31-zasilek-macierzynski.html>
- [21] Ustawa z dnia 26.06.1974 r. Kodeks pracy. *Gofin.pl* [online]. 2014 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,4,9,9,212,8310,20140304,ustawa-z-dnia-26061974-r-kodeks-pracy1.html>

- [22] Ustawa z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. *Gofin.pl* [online]. 2015 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,4,13,13,700,,20150130,ustawa-z-dnia-26071991-r-o-podatku-dochodowym-od-osob.html>
- [23] Ustawa z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych. *Gofin.pl* [online]. 2015 [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.przepisy.gofin.pl/przepisy,4,17,49,394,78521,20150101,ustawa-z-dnia-28112003-r-o-swiadczeniach-rodzinnych.html>
- [24] Všeobecný vymeriavací základ za rok 2013 – vplyv na sociálne a zdravotné poistenie v roku 2015. *Mzdovecentrum.sk* [online]. 2014 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.mzdovecentrum.sk/clanok-z-titulky/vseobecny-vymeriavaci-zaklad-za-rok-2013-toptema-mc.htm>
- [25] Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství. *Česká správa sociálního zabezpečení* [online]. 2012 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/vyrovnavaci-prispevek-v-tehotenstvi-a-materstvi.htm>
- [26] Vyrovňavacia dávka. *Sociálna poisťovňa* [online]. [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/vyrovnavacia-davka/1295s>
- [27] Základní informace o OECD. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2007 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1028>
- [28] Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. *Zákonyprolidi.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-110>
- [29] Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. *Zákonyprolidi.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>
- [30] Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. *Zákonyprolidi.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-187>
- [31] Zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *Zákonypreludi.sk* [online]. 2014 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-383>
- [32] Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. *Zákonypreludi.sk* [online]. 2015 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-461>

- [33] Zákon č. 561/2008 Z. z. o príspevku na starostlivosť o dieťa a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *Zákonypreľudi.sk* [online]. 2014 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.zakonypreľudi.sk/zz/2008-561>
- [34] Zákon č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. *Zákonypreľudi.sk* [online]. 2014 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z <http://www.zakonypreľudi.sk/zz/2009-571>
- [35] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. *Zákonypreľudi.sk* [online]. 2015 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://www.zakonypreľudi.sk/zz/2003-595>
- [36] Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa. *Zákonypreľudi.sk* [online]. 2014 [cit. 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.zakonypreľudi.sk/zz/2003-600/znenie-20130701>

Abstrakt

ŠMAUSOVÁ, Barbora. *Podpora rodin s dětmi v zemích OECD*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 67 s., 2015

Klíčová slova

Rodinná politika, přímá podpora, nepřímá podpora, porodnost, postsocialistický stát

Tato bakalářská práce pojednává o komparaci finančních podpor pro rodiny s dětmi ve třech sousedních státech, resp. v České republice, na Slovensku a v Polsku s ohledem na problematiku nízké porodnosti. V teoretické části se zmiňuje o vývoji rodiny a popisuje modely sociálního státu. V praktické části charakterizuje jednotlivé vybrané druhy přímé a nepřímé finanční podpory v porovnávaných státech, jejich podmínky nároku a výši. Následně demonstruje popsané dávky na třech modelových rodinách. Za modelové rodiny byly zvoleny tyto - manželský pár s jedním dítětem, manželský pár se třemi dětmi a matka samoživitelka vychovávající dvojčata. Závěrečné shrnutí řešené problematiky hodnotí kladné a záporné stránky v celkovém nastavení pro-rodinných opatření ve zvolených státech.

Abstract

ŠMAUSOVÁ, Barbora. *Support for families with children in OECD countries*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia, 67 p., 2015

Key words

Family policy, direct support, indirect support, birth rate, post-socialistic state

This bachelor thesis deals with comparison financial support for families with children in three neighbour states, Czech Republic, Slovakia and Poland. This comparison is with respect to low birth rate in the last years. The first is theoretical part, in this part the work describes family development and shows models of welfare states. In practical part it defines individual chosen types of direct financial and indirect financial support for every state separately, their conditions of claim and their amount. Then it demonstrates them on three model families. The model families are married couple with one child, then married couple with three children and the last is single mother caring for identical twins. Final summary evaluates positive and negative points of family measure in selected states.